ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وأدبية . الدورة السؤولة . إيفا تروبشتيان

200.000 Լ.Ո. 100-ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 195 (27266) ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2026 8 ԷՋ

ՈՒՐԱԼՕՂԼՈՒ. **«ԱՆԳԱՐԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱՑՄԱՆ, ԿԸ ՍՊԱՍԷ ՀԱՅ-ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԱԿԱՆ ԼԻԱՐԺԷՔ ԿԱՐԳԱՒՈՐՄԱՆ»**

Թուրքիոյ փոխադրամիջոցներու եւ ենթակառոյցներու նախարար Ապտուլքատիր Ուրալօղլու «Ազատութիւն» ձայնասփիւռի կայանին ըսած է, թէ Հայաստան-Թուրքիա սահմանի բացումը շատ պիտի չուշանայ, երբ Հայաստանն ու Ազրպէյճանը լիարժէք համաձայնութեան գան: «Մենք կ՚ակնկալենք, որ Հայաստանն ու Ազրպէյճանը լիարժէք համաձայնութեան պիտի գան: Ասիկա մեզի համար կարեւոր է: Ես բանակցութիւններ վարած եմ իմ պաշտօնակից հայ նախարարի հետ: Մենք կատարած ենք անհրաժեշտ նախապատրաստական աշխատանքներ թէ՛ երկաթուղային դարպասի (Կարս-Գիւմրի երկաթուղի), թէ՛ ալ Ալիճանի ցամաքային սահմանի բացման ուղղութեամբ: Փոխադարձ համաձայնութեան պարագային եւ հաշուի առնելով Ազրպէյճանի զգայնութիւնը՝ մենք կը կարծենք, որ համաձայնութեան ձեռքբերումէն ետք սահմանի բացումը շատ չերկարի: Աստուծոյ կամքով, ատիկա տեղի ունենայ կարճ ժամանակի ընթացքին», «Ազատութիւն» ձայնասփիւռի կայանի թղթակիցին ըսած է Ուրալօղլու, որ կը մասնակցի Անթալիոյ մէջ ՄԱԿ-ի կլիմայի խորհրդաժողովին՝ ՔՈՓ31-ին:

ԱԿՆԱՐԿ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԱԿԱՆ ԱՌԱՒԵԼԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի առաջին նախագահին գլխաւոր խորհրդականին տուած հարցազրոյցին ընթացքին հնչած միտքերը ընդհանրապէս այսօրուան գործող իշխանութիւններուն քաղաքականութեան պաշտպանութիւնը կը կազմեն: Առանցքը այնտեղ ծուարած միտքերուն այն է, որ Արցախի կորուստին կամ այսօրուան սահմանին փակ մնալուն եւ Ազրպէյճանի պահանջներուն զարգացման պատճառը հայկական կողմին առաւելապաշտութիւնն է: Մնացեալը այս մեղադրանքին շուրջ դարձող մտորումներ են, առընթեր օգնութեան հասած հիմնաւորումներ: Ըստ Լիպարիտեանի, Անգարան յարաբերութիւններու հաստատման գործընթացը արտապատուիրակած է Պաքուին:

Հաւանաբար իւրաքանչիւր միտք հակափաստարկելը այստեղ անհրաժեշտութիւն չէ: Սակայն անհրաժեշտ է արձանագրել հետեւեալ իրողութիւնները: Անգարայի դասական բոլոր նախապայմանները ընդառաջուած են հայկական կողմէն: Իշխանութիւններուն համար Արցախի հարցը լուծուած է. Երեւանը ընդունած է Արցախը Ազրպէյճանի տարածքային ամբողջականութեան մէջ: Երեւանը, վարչապետին իսկ յայտարարութեամբ, հայոց ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչումը դուրս բերած է արտաքին քաղաքականութեան օրակարգէն: Երեւանը պաշտօնապէս յայտարարած է, որ չունի տարածքային որեւէ պահանջ ո՛չ Թուրքիայէն եւ ո՛չ ալ Ազրպէյճանէն:

Նախքան Ազրպէյճանի կողմը դառնալը հաստատենք, որ Անգարայի առաջ քշած նախապայմաններու ընդառաջումով հանդերձ, սահմանը կը շարունակէ մնալ փակ: Անգարան չէ բաւարարուած ո՛չ Արցախը Ազրպէյճան նկատելով, ո՛չ Ցեղասպանութիւնը օրակարգէն դուրս բերելով, ո՛չ ալ պաշտօնապէս յայտարարելով, որ պահանջ գոյութիւն չունի տարածքային առումով:

Հակառակ այս միակողմանի զիջողականութեան եւ հակառակ նաեւ խաբուսիկ պայմանաւորուածութիւններուն, սահմանը կը շարունակէ մնալ փակ: Ըստ Լիպարիտեանի, որովհետեւ Հայաստանի եւ սփիւռքի մէջ կայ առաւելապաշտ մօտեցում Անգարայի նկատմամբ. նաեւ՝ Ազրպէյճանի:

Լիպարիտեան այստեղ այլ տեսութիւն կը փորձէ բացատրել. Թուրքիոյ եւ Ազրպէյճանի դերերը շրջուած են: Թուրքիան այսօր տնտեսական լրջագոյն դժուարութիւններ ունի եւ ինք կախեալ է Ազրպէյճանէն, որուն ներդրումներուն պէտք ունի: Այս տրամաբանութեամբ, Անգարան Երեւանի հետ իր յարաբերութիւնները բնականոն չի դարձներ եւ առաջին հերթին սահմանը չի բանար, պարզապէս որովհետեւ ազրպէյճանական ներդրումներուն պէտք ունի: Եթէ այս է տրամաբանութիւնը, ապա այս սառեցուած վիճակը ոչ թէ հայկական առաւելապաշտութեան պատճառով է, այլ՝ Պաքուի ներդրումները չկորսնցնելու:

Եւ եթէ շարունակենք նախորդ խորհրդականի տրամաբանութիւնը, ուրեմն Ազրպէյճան կը պարտադրէ Անգարային չբանալ սահմանը՝ դարձեալ հայ առաւելապաշտներուն պատճառով: Այստեղ արդէն լրիւ որդեգրուած են Ազրպէյճանի պաշտօնական մօտեցումները: Ազրպէյճան հայկական առաւելապաշտութեան պատճառով է, որ կը պահանջէ Զանգեզուրի միջանցք, փախստականներու վերադարձ, ամբողջական տեղեկանք անհետ կորսուածներու, ներողութիւն՝ հայ ժողովուրդէն եւ, անշուշտ, Սահմանադրութեան փոփոխութիւն: Նախորդ խորհրդականի այս թեզերը եւս կրկնութիւնն են վարչապետի յայտարարածներուն:

Ազրպէյճանի որդեգրած հայելային մարտավարութիւնը լրիւ կ՚որդեգրուի այսօրուան Երեւանի եւ նախկին խորհրդականի կողմէ, որոնք կ՚արդարացնեն Ազրպէյճանի անվերջ նորոգուող նախապայմանները:

Քաղաքագիտական այբուբեն է, որ միջպետական համաձայնութիւններ կը կայացնեն պետութիւնները եւ ոչ թէ հասարակութիւնները: Հայկական կողմը պաշտօնապէս ընդունած է բոլոր նախապայմանները: Այս պարագային թուրքեւազրպէյճանական կողմը մինչեւ վերջ կ՚աշխատի ծունկի բերել հայկական կողմը՝ ձեռք ձգելու համար առաւելագոյնը: Թուրքիոյ եւ Ազրպէյճանի այս առաւելապաշտութիւնը ձգած, գործող իշխանութիւններն ու անոնց պաշտպան նախկին խորհրդականը կը խօսին հայկական «առաւելապաշտութեան» մասին:

Իսկ այս բոլորէն ետք իշխանութիւններու ներկայացուցիչներն ու բանագնացները կը խօսին Անգարայի հետ առանց նախապայմանի բանակցելու գործընթացին մասին:

«Ա.»

ԱՊՈՒ ՏԱՊԻԻ ՄԷՋ ԸՆԹԱՑՔ ԱՌԻՆ ՌՈՒՍԻԱ-ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ-ՈՒՔՐԱՆԻԱ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երէկ առաւօտեան Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններու մայրաքաղաք Ապու Տապիի մէջ ընթացք առին Ռուսիա-Միացեալ Նահանգներ-Ուքրանիա եռակողմ երկօրեայ բանակցութիւնները:

ԱՖՓ լրատու գործակալութիւնը հաղորդեց, որ նախքան բանակցութիւններու մեկնարկը, ուքրանական պատուիրակութիւնը ժողով մը գումարած է Եւրոպական Միութեան, ՕԹԱՆ-ի եւ Միացեալ Նահանգներու ներկայացուցիչներուն հետ:

Ամերիկացի պատուիրակ Սթիւըն Ուիթքոֆ հանդիպումէն ետք յայտնեց. «Միացեալ Նահանգները, Ուքրանիան եւ եւրոպացի գործընկերները պիտի շարունակեն սերտ համագործակցութեամբ աշխատիլ ամբողջ բանակցային հոլովոյթի ընթացքին՝ ընդհանուր նպատակ ունենալով յառաջ շարժիլ դէպի եւրոպացի գործընկերներու մասնակցութեամբ աւելի լայն բազմակողմ քննարկումներ եւ հասնիլ համապարփակ ու կայուն խաղաղութեան»:

Շար.ը՝ էջ 8

ՌԵՋԱՅԻ. **«ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է, ՈՐ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԴԱՊՐԵՑՆԵՆ ԻՐԱՆԻ ՀԵՏ ԿԵՂԾ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ԿԵՂԾ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏԱՐԱԾԵԼԸ»**

Ժամանակն է, որ Միացեալ Նահանգները դադրեցնեն Իրանի հետ կեղծ բանակցութիւններու մասին կեղծ նորութիւններ տարածելը եւ համաձայնիլ Թեհրանի եօթը պայմաններուն: Այս մասին յայտարարեց Իրանի Ազգային անվտանգութեան գերագոյն խորհուրդի քարտուղար Մոհսեն Ռեզայի:

Շար.ը՝ էջ 2

ԷՐՏՈՂԱՆ. **«ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԴԷՊԻ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Կ՚ՈՒՂՂՈՒԻ»**

Թուրքիոյ նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողան յայտարարեց, որ մտադիր է երկրին համար աշխարհիկ նոր սահմանադրութիւն մը մշակել՝ շեշտելով, որ հակառակ երկրին մերձակայքին մէջ տիրող անկայունութեան, Թուրքիան դէպի իր ապագան կ՚ուղղուի պետութեան ու ժողովուրդին միասնականութեամբ: Այս մասին հաղորդեց «Ռաշա Թուտէյ»-ը:

Էրտողան Թուրքիոյ հանրապետութեան հիմնադիր Մուսթաֆա Քեմալ Աթաթուրքի մահուան ոգեկոչման ձեռնարկի ընթացքին յայտնեց. «Կ՚ուզենք մեր երկրին տրամադրել մեր մեծագոյն ծառայութիւններէն մէկը՝ հրապարակելով մեր ազգին համար աշխարհիկ սահմանադրութիւն մը, որ թրքական ժողովրդավարութեան հասունութեան ապացոյց նկատուի»:

Անդրադառնալով ահաբեկչութեան դէմ պայքարին՝ Թուրքիոյ նախագահը ըսաւ, որ իր երկիրը «մեծ յառաջընթաց արձանագրեց ահաբեկչութեան խնդիրի ամբողջական լուծման ուղղութեամբ, խնդիր մը, որ շուրջ կէս դար Թուրքիոյ համար ծանր բեռ եղած էր»:

«Խաղաղութիւնը, անվտանգութիւնն ու կայունութիւնը կ՚ամրապընդենք ոչ միայն մեր սահմաններուն մէջ, այլ նաեւ անոնցմէ դուրս», նշեց Էրտողան:

Ըստ անոր, իր երկիրը «103 տարի առաջ իր հաւատքով, վճռականութեամբ ու ամբողջ ուժով ձախողութեան մատնեց կեղտոտ խաղերը՝ իր կրած զրկանքի եւ դժուարութեան պայմաններուն մէջ»:

Էրտողան յայտնեց, որ իր կառավարութիւնը «կը շարունակէ նոր նախաձեռնութիւններու ճամբով ամրապնդել իր ներքին ճակատը՝ ներքին ու արտաքին յարձակումներու դէմ իր անառիկ բերդը»:

ՍՏԵՓԱՆԱՒԱՆԻ ՀԱՄԱՅՆՔԱՊԵՏԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒ ԱՐՍԷՆ ԳԷՈՐԳԵԱՆ ՄԱՀԱՑԱՒ ԿԱԼԱՆԱՎԱՅՐԻՆ ՄԷՋ

Ստեփանաւանի համայնքապետի թեկնածու, 46-ամեայ Արսէն Գէորգեան երէկ առաւօտեան մահացաւ Նուբարաշէնի բանտին մէջ, ըստ մտերիմներուն՝ սիրտի կաթուածի պատճառով:

Ընդդիմադիր «Ուժեղ Հայաստան» կուսակցութեան անդամ Գէորգեան կալանաւորուած էր տեղական ինքնակառավարման մարմիններու ընտրութիւններէն քանի մը օր առաջ՝ 21 հոկտեմբերին՝ ընտրակաշառք տալու մեղադրանքով:

Շար.ը՝ էջ 8

ԼԱՒՐՈՎ. **«ՀԱՊԿ-Ի ԴՈՒՌԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ՉԻ ՓԱԿՈՒԻՐ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՀԱՊԿ-ԷՆ ՊԻՏԻ ՉՎՏԱՐԵՆ»**

Հաւաքական անվտանգութեան պայմանագիրի կազմակերպութեան դուռը Երեւանի համար չի փակուիր, Հայաստանը ՀԱՊԿ-էն պիտի չվտարեն: ԹԱՍՍ լրատու գործակալութիւնը կը հաղորդէ, որ այս մասին լրագրողներուն յայտարարած է Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Սերկէյ Լաւրով՝ ՀԱՊԿ-ի արտաքին գործոց նախարարներու խորհուրդի, պաշտպանութեան խորհուրդի եւ անվտանգութեան խորհուրդներու քարտուղարներու յանձնախումբի միացեալ նիստէն ետք:

«Մենք՝ իբրեւ օրինապահ մարդիկ, որոնք հաւատարիմ են իրենց պայմանագրային պարտաւորութիւններուն, այսօր համաձայնութեան եկանք պետութիւններու ղեկավարներու քննարկման ներկայացնելու ՀԱՊԿ-ի քարտուղարութեան մէջ Հայաստանի քաղաքացիներու աշխատանքի ընդունման կասեցման եւ ՀԱՊԿ-ի մէջ Հայաստանի քուէի իրաւունքի կասեցման մասին որոշումը՝ ճիշդ մեր կազմակերպութեան կանոնադրութեան 25-րդ յօդուածին համապատասխան, որուն մէջ կ՚ըսուի. եթէ ՀԱՊԿ-ի պիւտճէի պարտքը կը գերազանցէ 2-ամեայ ժամկէտը, ապա երկիրը պէտք է զրկուի քուէի իրաւունքէն: Բայց մենք դուռը չենք փակեր», նշած է Լաւրով:

Շար.ը՝ էջ 8

ԼԵՊԵՏԵՒ. **«ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՉԷ ԾԱՆՈՒՑԱԾ ԱՊՀ-Ի ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵՆԷՆ ԴՈՒՐՍ ԳԱԼՈՒ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ»**

Հակառակ ՀԱՊԿ-ի աշխատանքներուն Հայաստանի մասնակցութեան փաստացի սառեցման՝ Երեւանը ԱՊՀ-էն դուրս գալու հարց չէ բարձրացուցած: Այս մասին ԹԱՍՍ լրատու գործակալութեան յայտնած է ԱՊՀ-ի ընդհանուր քարտուղար Սերկէյ Լեպետեւ՝ Հաւաքական անվտանգութեան ապահովման միջազգային խորհրդաժողովի ծիրին մէջ:

«Ո՛չ: Թէ՛ վարչապետը անձամբ ինծի ըսած է, թէ՛ ուրիշներ ըսած են, որ իրենք կը մնան ԱՊՀ-ի մէջ: Մենք որեւէ յայտարարութիւն չենք լսած, թէ անոնք կը պատրաստուին դուրս գալու կազմակերպութենէն», ըսած է Լեպետեւ:

Հայաստանի Հանրապետութեան վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան այս տարուան ապրիլին յայտարարած էր, որ Հայաստան պիտի շարունակէ ԱՊՀ-ին գործօն մասնակցութիւնը:

Անոր համաձայն, այդ դիրքորոշումը ամրագրուած է նաեւ «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցութեան նախընտրական ծրագիրին մէջ:

Շար.ը՝ էջ 8

ՀՅՈ 136 -ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՐ ԿԱՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ

27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2026

ՌՈՒՊԻՕ ՖԻՆԻԽԼ-Ի ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԵԱՆ ԱԻԱՐՏԷՆ ԵՏՔ ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԱՅԻՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԵՔԱՆԻԶՄԻ ՄԱՍԻՆ ԿԸ ԽՕՍԻ

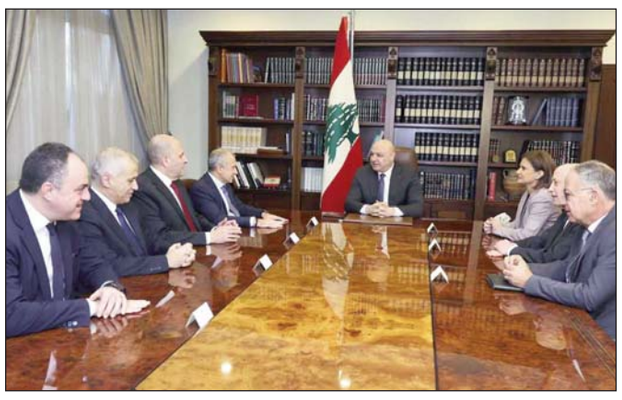

Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարար Մարքօ Ռուպիօ երկուշաբթի օր Փարիզի «Ենթերքոնթինանթալ Փարի Լը Կրան» պանդոկին մէջ լրագրողներու հետ Լիբանանի վերաբերեալ զրոյցի ընթացքին յայտնեց, որ Ֆրանսայի նախագահ Էմանուէլ Մաքրոնի հետ քննարկուած է Լիբանանի մէջ ՄԱԿ-ի ժամանակաւոր ուժերու՝ ՖԻՆԻԽԼ-ի ապագան:

Ամերիկեան դիւանագիտութեան պետը աւելցուց, որ Միացեալ Նահանգներ աշխատանք կը տանին փորձնական շրջաններու գործադրութեան հսկողութեան **մեքանիզմ** մը գտնելու, եւ պայման չէ, որ այդ առաքելութիւնը ըլլայ զինուորական, որովհետեւ կրնայ քաղաքային առաքելութիւն ըլլալ:

Շար.ը՝ էջ 8

ՊԱՍԻԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՌԻՆԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԺԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ ՅԱՆՁՆԵՑ

Ազգային ազատ հոսանք կուսակցութեան ղեկավար, երեսփոխան Ժըպրան Պասիլ երէկ Պաապտայի պալատին մէջ հանրապետութեան նախագահ Ժոզեֆ Աունի հետ իր հանդիպումէն ետք յայտարարեց. «Հանրապետութեան նախագահին յանձնեցինք միջազգային ուժերուն վերաբերեալ Ազգային ազատ հոսանք կուսակցութեան առաջարկը՝ փափաք յայտնելով պետութիւններու հետ խորհրդակցութիւններ կատարելու, որպէսզի Լիբանանը դուրս բերենք սպասողական վիճակէն»:

«Կը խօսինք իրենց ներկայութեամբ հաւասարակշռուած միջազգային ուժերու մասին, որովհետեւ կազմուած պէտք է ըլլան Ապահովութեան խորհուրդի մնայուն անդամ պետութիւններէն, ինչ որ Լիբանանի եւ Իսրայէլի միջեւ հաւասարակշռութիւն կ'ապահովէ», ըսաւ Պասիլ:

«Ազգային անվտանգութեան ռազմավարութեան որդեգրումը ներքին հոլովոյթ է», նշեց երեսփոխանը:

Շար.ը՝ էջ 8

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՎ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ՝

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՈՒՆ. «ԿՈՉ Կ'ՈՒԶՊԵՆՔ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՇԱՀԵՐՈՒՆ ՈՂ ՀԱՄԱՀՈՒՆՉ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՈՎ ԲԱՆԱԿԸ ՉԹԻՐԱԽԱՒՈՐԵԼՈՒ»

Հանրապետութեան նախագահ Ժոզեֆ Աուն երէկ Պաապտայի պալատին մէջ ընդունեց պաշտպանութեան նախարար Միշէլ Մնասսան:

Նախագահը հանդիպումի ընթացքին ընդգծեց ապահովական կայունութեան պահպանման անհրաժեշտութիւնը:

Ան բարձր գնահատեց բանակին՝ անվտանգութեան ու ընդհանուր ապահովութեան պահպանման եւ քաղաքական իշխանութեան որոշումներու գործադրութեան մէջ հիմնական դերակատարութիւնը:

Նախագահ Աուն կոչ ուղղեց բանակը, անոր հրամանատարութիւնը, սպաներն ու անդամները Լիբանանի գերագոյն շահերուն ոչ համահունչ պատճառներով չթիրախաւորելու:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Խորհրդարանի նախագահ Պըրրի հաղորդակցութիւն հաստատեց ազդեցիկ երեսփոխաններու հետ՝ խորհրդարանի հինգշաբթի օրուան նիստի կշռոյթը վերահսկելու եւ կանխարգիլելու, որ քաղաքական վէճերը, եթէ տեղի ունենան, խափանեն կամ խոչընդոտեն անյետաձգելի թղթածրարներու որդեգրումը»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ»-Ի տեղեկութեան համաձայն, ուշադրութիւնը կեդրոնացած է Այն Թինէ հասնող Իրան-Քաթար հաղորդակցութիւններու վերաբերեալ տեղեկութեան վրայ՝ մեկնելով այն գնահատականներէն, որ յաջորդ փուլը կրնայ նոր քննութիւն ըլլալ ներքին հաւասարակշռութիւնները կառավարելու հարցին մէջ խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիի դիրքորոշման համար, եթէ լիբանանեան թղթածրարը ներառուի որեւէ շրջանային բանակցութեան մէջ»:

● ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ աղբիւրներ «Մուտուն»-ին. «Լիբանան Իրանէն իմացաւ, թէ ան Հզբզպալլայէն պիտի չպահանջէ որեւէ յառաջիկայ պատերազմի մասնակցիլ: Այս պատգամի կարեւորութիւնը այն է, որ անիկա կը յղուի փուլի մը մէջ, երբ Պէյրութ կը փորձէ երկիրը իր սահմաններն ու ուղղակի շահերէն դուրս եղող ճակատումի մը ներքաշումը մերժող իր դիրքորոշումը ամրապնդել»:

● «ԼԻՈՒԱ» օրաթերթ. «Ամերիկեան քաղաքականութեան մասնագէտներ չեն բացառեր, որ Թրամփ արտաքին արկածախնդրութեան մը կամ մէկէ աւելի արկածախնդրութեան մը դիմէ՝ անցեալ երեքշաբթի օր կայացած ընտրութիւններուն մէջ իր ստացած ծանր պարտութենէն ետք Քոնկրեսի ազդեցութիւնը սահմանափակելու համար»:

● ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ շրջանակներ «Ժումհուրիա» օրաթերթին. «Ռմբակոծման, ականահարման եւ իսրայէլեան ցամաքային շարժումներու ապահովական նոր դասաւորումներու մասին խօսակցութեան հետ միաժամանակ շարունակիլը քաղաքական ուղիին զուգահեռ մարտական ճնշումը կանգուն պահելու փորձի մը գոյութիւնը ցոյց կու տայ»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ». «Ստացուած տեղեկութիւնները կ'ենթադրեն, որ հրադադարի (1949 թուականի) դէտերը հետեւին հարաւային Լիբանանի մէջ ապահովական խախտումներուն՝ անոնց թիւին մեծնալէն ետք (այդ թիւը ներկայիս 45 է): Զուգահեռաբար, պիտի որոնուին ՖԻՆԻԽԼ-ի շրջագիծէն դուրս միջազգային դիտորդական ուժեր, որոնց թիւը պիտի չգերազանցէ 100-ը, եւ որոնք պիտի ստանձնեն միջազգային ուժերուն տրուած առաջադրանքները այս տարուան վերջաւորութեան ՖԻՆԻԽԼ-ի առաքելութեան աւարտէն եւ անոր հեռացման մեկնարկէն ետք»:

● ՄԻԱՑԵԱԼ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութենէն աղբիւր մը «Լիուա» օրաթերթին. «Լիբանանի նախագահութեան ու Հզբզպալլայի միջեւ երկխօսութեան փորձի վերաբերեալ ոչինչ վճռուած է, նոյնիսկ եթէ դրական ազդանշաններ ուղարկուած են:

«Այս հարցին մէջ փակուղիէն դուրս գալու, մասնաւորաբար երկու կողմերուն միջեւ հաղորդակցութեան վերաբերեալ ջանքերը կարելի չէ անտեսել, միեւնոյն ժամանակ ընդունելով, որ Հզբզպալլան տակաւին անկարող է կառավարութեան որոշումը հանդուրժել»:

● ԸՍ «Լեպանոն Ֆայլզ»-ի, Հզբզպալլան Պաապտայի պալատին հետ երկխօսութեան վերադառնալու համար կը պահանջէ երեք բան՝ չեղեալ նկատել 5 եւ 7 օգոստոսի որոշումները, չեղեալ նկատել 5 սեպտեմբերի որոշումները եւ ետդարձ կատարել Հզբզպալլայի աշխատանքը քաղաքական ծիրով սահմանափակելու որոշումէն, որ որդեգրուած էր 2 մարտ 2026-ին:

● ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ աղբիւրներ «Ասաս»-ին. «Մեծ ճնշումներ կը բանեցուին լիբանանեան բանակի հրամանատարը պաշտօնազրկելու՝ այն պնդումով, որ ան իրեն վստահուած աշխատանքը չի կատարեր, ուստի անոր արտասանած խօսքին ուղղուած քննադատութիւնները եւ զինք հեռացնելու ճնշումը կը համընկնին»:

Շար.ը՝ էջ 8

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻՆ

Երկուշաբթի, 9 նոյեմբեր 2026-ի երեկոյեան, Ազգային Առաջնորդարանի «Երջօ Սամուէլեան-Եռագոյն» սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Լիբանանի հայոց թեմի Ազգային երեսփոխանական ժողովը, որ քննելէ ու վաւերացնելէ ետք թեմիս Կրօնական ժողովի եւ Ազգային վարչութեան նիւթաբարոյական տեղեկագիրները, շրջանաւարտ եղող զոյգ մարմիններուն տեղ ընտրեց Կրօնական ժողովի եւ Ազգային վարչութեան հետեւեալ կազմերը.

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Արժ. Տ. Նարեկ Ա. քհնյ. Հէճինեան
Արժ. Տ. Սարգիս Ա. քհնյ. Սարգիսեան
Արժ. Տ. Շնորհք քհնյ. Արթինեան
Արժ. Տ. Առաքել քհնյ. Տըմտըմեան
Արժ. Տ. Սուրէն քհնյ. Արսլանեան

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Յակոբ Լուսարարեան
Վարդինէ Օհանեան-Գէորգեան
Վահրամ Պարսումեան
Յարութ Սուսանի
Րաֆֆի Սիսլեան
Հրայր Խաչատուրեան
Շաղիկ Գանտահարեան-Խիւտավերտեան
Արծիւ Տէր Խաչատուրեան
Քրիստ Լիպարեան

Մանրամասնութիւնները՝ յաջորդիւ:

ԴԻՒԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՌԵԶԱՅԻ. «ԺԱՄԱՆԱԿՆ. . . »

Շարունակուած Ա. էջէն

«Իրանի դէմ պատերազմը արդէն իսկ կործանած է Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը: Սակայն Ուաշինկթըն հոս ու հոն ինկած է, ինչպէս յուսահատած խաղացող մը: Քարտերը բացէ՛ք: Դադրեցուցէ՛ք կեղծ բանակցութիւններու մասին կեղծ նորութիւններ յօրինելը: Դադրեցուցէ՛ք հերքել Արեւմտեան Ասիոյ մէջ նոր կարգը: Ժամանակն է ենթարկուիլ եօթը պայմաններուն, զորս Իրան բազմիցս առաջադրած է», գրած է ան:

Նախքան այդ, Թրքական «Թիւրքիէ» օրաթերթը՝ յղում կատարելով Թուրքիոյ Ազգային հետախուզական կազմակերպութեան՝ ՄԻԹ-ի ղեկավար Իպրահիմ Քալընին, հաղորդեց, որ Քաթար յաջորդ շաբաթ կը ծրագրէ Իրանի Ազգային անվտանգութեան գերագոյն խորհուրդի քարտուղար Մոհսեն Ռեզայիի եւ Միացեալ Նահանգներու փոխնախագահ Ճէյ. Տի. Վանսի բանակցութիւնները հիւրընկալել:

Քաթարի արտաքին գործոց նախարարութիւնը երէկ նշեց. «Ժրաջան կերպով կ'աշխատինք Ամերիկայի եւ Իրանի միջեւ տագնապին վերաբերեալ անորոշութեան վիճակին վերջ տալու»:

«Ամերիկայի եւ Իրանի միջեւ միջնորդական ջանքերը տակաւին կը շարունակուին, եւ երկու կողմերէն դրական արձագանգներ կան», շեշտեց նախարարութիւնը:

Քաթարի արտաքին գործոց նախարարութիւնը աւելցուց. «Քաթարի վարչապետ, արտաքին գործոց նախարար Մոհամետ Պըն Ապտելռահմանի Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփի հետ Սպիտակ տան մէջ ժողովը դրական էր»:

«Զմրան եղանակին մօտենալով, Հորմուզի նեղուցի փակման շարունակումը Ուաշինկթընի եւ Թեհրանի միջեւ տագնապին գինը կը բազմապատկէ», նշեց նախարարութիւնը:

Ս. ՆՇԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 175-ԱՄԵԱԿ

Ս. Նշան Մայր եկեղեցւոյ անուանակոչութեան եւ հիմնադրութեան 175-ամեակին առիթով, կիրակի, 25 հոկտեմբերին, եկեղեցւոյ մէջ մատուցուեցաւ Ս. պատարագ՝ Լիբանանի հայոց թեմի առաջնորդ Շահէ արք. Փանոսեանի կողմէ:

Սրբազան հայրը իր քարոզին մէջ ըսաւ, որ այդ օր կը նշուի Գիւտ Խաչի տօնը, որ մեզ պատմութեան հետ հաղորդութեան մէջ դնող առիթ է: Սրբազանը լուսարձակի տակ առաւ 4-րդ դարուն տեղի ունեցած դէպքը, թէ ինչպէ՛ս Հեղինէ թագուհին Հռոմէն ուխտի կ՚երթայ մինչեւ Երուսաղէմ, ուր պեղումներ կատարելով կը յայտնաբերէ Քրիստոսի խաչափայտը, որ մոռացութեան մէջ թաղուած էր, եւ զայն կը հաստատէ իր կողմէ կառուցուած Ս. Յարութեան տաճարին մէջ:

Սրբազանը ըսաւ, որ պատմական այս եղելութիւնը այս եկեղեցւոյ մէջ մեզի կը յիշեցնէ, թէ Ս. Նշան անունը չ՚ակնարկեր անձնաւորութեան մը, այլ՝ կ՚ակնարկէ խաչի նշանին, որ Աստուծոյ զօրութիւնն է, եւ որուն հաւատալով Հեղինէ թագուհին յանձն կ՚առնէ մինչեւ Երուսաղէմ երթալ, որպէսզի կարենայ քրիստոնեայ աշխարհին ապացուցել, որ խաչն ու խաչեցեալը իրողութիւն են, հետեւաբար իր ուխտագնացութեան արարքով նոր խրախոյս եւ խանդավառութիւն կը յառաջացնէ ամբողջ քրիստոնեայ բազմութիւններու մէջ:

Շարունակելով իր խօսքը՝ առաջնորդ սրբազանը դիտել տուաւ, թէ Գիւտ Խաչի տօնը նաեւ մեզ պատմական մեր անցեալին հետ շաղկապող առիթ է՝ աւելցնելով, որ մեզմէ քիչեր կ՚անդրադառնան, թէ հին ժամանակներէն սկսեալ Հայաստանի տարբեր շրջաններէն հետիոտն ճամբայ ելլելով, Հեղինէ թագուհիին օրինակով, մեր ժողովուրդի զաւակներն ալ Երուսաղէմ կ՚ուղղուէին, որպէսզի Տիրոջ խաչափայտը շօշափելով իրենց կեանքին համար քաջութիւն եւ յոյս գտնեն: Սրբազանը ըսաւ, որ այդ ուխտաւորները կ՚անցնէին այս ճամբով եւ Ս. Նշանն ալ այդ ուխտաւորներուն կայարաններէն մէկն էր: Ան յայտնեց, որ այդ ուխտաւորներուն օրինակը մեզի կը յիշեցնէ, թէ ուխտատեղիները պատահաբար մէջտեղ չեն գար, այլ անոնք կը կառուցուին դարաւոր հաւատքով եւ հաւատքի ճիգով, մաքուր մասնակցութեամբ, ինքնընծայումով, որպէսզի Տիրոջ զօրութեան հետքը հաստատուի մեր կեանքէն ներս եւ այդ զօրութեան նայելով մարդիկ կարողանան իրենց կեանքի ճամբան տեսնել:

Շահէ արք. Փանոսեան ըսաւ որ կ՚ապրինք արտասովոր կեանքի պայմաններու մէջ, հետեւաբար Գիւտ Խաչի տօնը մեզ զգուշութեան կը հրաւիրէ՝ յիշեցնելով, որ հայ եկեղեցւոյ խունկէն ու մոմէն անջատուած՝ կը մաշինք եւ կը սպառինք, սակայն հայ եկեղեցիով մասնաւորապէս Տիրոջ խաչին զօրութեամբ անպայմանօրէն մեր ուշքը մթագնող ստուերները կը փարատին մեր կեանքէն, եւ մենք ալ մեր նախնիներու օրինակով կը տեսնենք այն ճամբան, ուրկէ պէտք է շարունակաբար քալենք: Առաջնորդ սրբազանը ըսաւ նաեւ, որ այս տօնը այս սրբարանէն ներս մեզի կը յիշեցնէ, թէ մեր հաւատաւոր ժողովուրդի ջանքերով կառուցուած մեր եկեղեցիները, դպրոցները,

Շար.ը՝ էջ 6

ՔԵՍԱՊՆ... ՈՒ ՀԵՂԵՂՆԵՐԸ

Անցնող տասնամեակին տարածաշրջանին կլիման յատկանշուեցաւ իր խիստ չորութեամբ, ջուրի սակաւութեամբ, նոյնիսկ երաշտի երեւոյթներով, մանաւանդ 2025 թուականին, երբ Քեսապի գիւղերուն մէջ բազմաթիւ աղբիւրներ ցամքեցան: Բնակչութեան յիշողութեան մէջ չկար այդպիսի երեւոյթ ու պատահար:

Ընթացիկ տարւոյս (2026) ձմեռը յատկանշուեցաւ իր առատ տեղումներով: Մինչ 2025-ի տեղումները չէին գերազանցած 750 միլլիմեթրը, փոխարէնը՝ 2026-ի տեղումները աւելի քան 1400 մլ էին, իսկ անցնող 25 տարիներուն տեղումներուն միջինը 1250 մլ էր:

Ձմրան տեղատարափ անձրեւներուն յաջորդող գարնան ու նոյնիսկ ամրան անպակաս եղան անձրեւները՝ մեծ ուրախութիւն պատճառելով գիւղատնտեսութեամբ զբաղողներուն, սակայն անոնք արգելք հանդիսացան Քեսապ այցելող զբօսաշրջիկներուն պտոյտներուն ու զուարճութիւններուն, երբեմն ալ նոյնիսկ խափանեցին զանոնք:

Սեպտեմբեր ամիսը հազիւ ամբողջացած, երբ պարտիզպանները գրեթէ աւարտած էին խնձորի բերքահաւաքը, առատ տեղումները վերսկսան՝ յաճախ հեղեղներ պատճառելով: Անոնք՝ այգիներուն ծարաւը յագեցնելով հանդերձ, վնասներ ալ պատճառեցին, լեռնային շրջաններուն պարտէզներուն քարաշէն պատեր փլելով, բերքատու հողը տեղափոխելով... եւ այլն:

Սակայն, այս նոյեմբեր 5-ի տեղումները արտակարգ էին:

Կէսօրուան միջոցին, երկու ժամուան ընթացքին գերառատ տեղումները պատճառ դարձան, որ ճամբաներուն երկու կողմերը գտնուող վտիտ առուակները դուրս գան իրենց հուներէն՝ հոսելով կուպրապատ ճամբաներէն ու ջուրին հետ առատ հող, խիճ ու միջին չափի քարեր տեղափոխելով՝ արգելք հանդիսանալով բնակչութեան եւ մանաւանդ ինքնաշարժներուն երթեւեկին:

Քեսապի հրապարակին մօտ գըտնուող գարնան ու ամրան 6-7 ամիսներուն ցամաք ու աղբանոց դարձած գետակին հունին 3/4 ծաւալը հեղեղով ողողուեցաւ ու սպառնաց հրապարակին հնաշէն ցած ու նեղ կամուրջին:

Երկու-երեք ժամ տեւած անձրեւին դադրումով, հեղեղը մեղմացաւ: Սակայն հրապարակի տարածքէն աւելի ցածրադիր երեք խանութներուն մէջ մտաւ ջուրը ու անոնց սալայատակին գտնուող իրերը թրջեց՝ թեթեւ վնասներ պատճառելով:

Ընկերային ցանցերուն վրայ անմիջապէս տեղադրուեցան նկարներ ու տեսերիզներ՝ հեղեղին լուրը տարածելով աշխարհով մէկ:

Հարազատներ, համագիւղացիներ, բարեկամներ ու սրտացաւեր իսկոյն, բազմաթիւ միջոցներով կապուեցան քեսապցիներուն հետ, հարցադրելու կամ փարատելու իրենց մտատանջութիւններն ու մտահոգութիւնները:

* * *

Քեսապի մէջ պատահած հեղեղները հնուց պատմութիւն «կերտած» են:

Իմ նախնիներէս իմացած եմ, թէ անցեալ դարու սկիզբը Քեսապի գետակը իր հունէն դուրս ելած էր, եւ հոսող ջուրը, հեղեղը, աւլած-սրբած էր հին շուկայէն դէպի վար շարուած տուներու շարք մը:

1963 թուականին, երբ տակաւին հազիւ չորս տարեկան էի, պատահեցաւ հեղեղ մը: Մեծ հայրս՝ Կարապետը, փոքրիկ ձեռքէս բռնած, զիս տարաւ Քեսապի հին շուկան, ինծի ցոյց տալու համար հեղեղին պատճառած աւերը:

Կը յիշեմ, որ կերպասավաճառ Մահիկեան Մովսէսին, նպարավաճառ Սողոմոնեան Վահանին (Երկար Վահան), Պէտիրեան Միսաքին (Միսաք «Պէրուն») եւ այլ վաճառատուներու պարունակութիւնը ամբողջովին դատարկուեցաւ հեղեղին պատճառով:

Որմնադիր-շինարար Ուստա Գարայեանի կառուցած կամարաւոր կամուրջը անվնաս մնացած էր, ինչպէս նաեւ բժիշկ Աւետիս Ինճէճիկեանին ու Օպէտ Ինճէճիկեաններուն վտանգըւած տուները անվնաս պրծած էին:

Հօրս՝ Փայլուն Վահանին խանութը աւելի բարձրադիր էր, ուստի հեղեղը այնտեղ չհասաւ:

Սակայն, 1971-ի յունիս 20-ին տեղատարափ անձրեւներէն գոյացած հեղեղը, գետակին հունէն դուրս գալով՝ մեծ վնաս հասցուցած էր հօրս վարի շուկան տեղափոխած վաճառատան, որուն մինչեւ 1,5 մեթր բարձրութեան վրայ գտնուող ապրանքները ջուրը առած ու տարած էր:

Իսկ ամբարներուն վնասը անգնահատելի էր: Հայրս ամբարներուն մէջ մթերած էր ցորեն ու գարի, զորս բերած էր Սուրիոյ հիւսիս-արեւելեան ծայրամասի՝ Թուրքիոյ եւ Իրաքի միջեւ եղած եռանկիւնի Թէլ Քոչաք շրջանէն, որ կպած էր սահմանային Տիգրիս գետին: (Այդ վայրերուն ցորենը ջրափի ըլլալով՝ միշտ պարարտ էր):

Վնասուած էր նաեւ անոր ալիւրի եւ շաղախի պահեստը:

Մեր դրացի Ալիքեան Խաչիկին վաճառատան վնասն ալ մեծ էր: Անոր դարակները, որոնք լեցուած էին զանազան տեսակի բուրդերու կծիկներով, ողողուած էին տղմախառն ջուրով:

Մեր երկրորդ դրացիին՝ Հարֆուշեան Սիանին քարշակը հեղեղը քշած

ԿԱՐՕ Վ. ՄԱՆՃԻԿԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄԱՍԱՄԲ ՆՈՐԻՆ...

Իր երկրի աշխարհագրական դիրքին պատճառով հայու կեանքը ծնած օրէն միշտ եղած է ալեկոծ: Ու այս ալեկոծումը շատ յաճախ զինք նետած է արտագաղթի, ձուլումի, յուսախաբութեան, տեսակ մը անօրինակ ալեկոծումի եւ նոյնքան ալ՝ լճացումի:

Բայց, շնորհիւ իր կամքին, նոյն ատեն այս ալեկոծումը իրեն համար դարձած է խթան՝ վերապրելու, վերակենդանանալու, ինքնաճանաչման ուղիէն քալելու, իր պապենական արմատներէն սնանելու ու կեանքին մօտենալու եւ ապրելու իւրայատուկ եղանակով ու ոճով: Ահա թէ ինչպէ՛ս ան փրկուած է:

Ասոնք, եթէ կը պատկանէին անցեալին... իսկ այս օրերուն... երբ արդէն ժամանակները փոխուած են, տեսանելի է, թէ ինչպէ՛ս հայ կեանքը անոնց դրական կամ բացասական անդրադարձումներէն անմասն չէ մնացած: Համաշխարհայնացումը իր սարսափելի «աւերները» սկսած է գործել եւ իրմէ «զոհեր» խլել: Նորութիւն մը չէ: Երբեք:

Այսօր աշխարհը շատ արագ է, եւ իրադարձութիւնները կը հասունանան մեծ արագութեամբ: Դանդաղ քալող մարդը կրնայ ետ մնալ:

Անոր համար է, որ ազգովին փոթորկալից ամպերու տակ «տագնապներով» սկսած ենք ապրիլ՝ միաժամանակ տեղ-տեղ եւ կամաց-կամաց կորսնցնելով մեր ինքնութիւնը, մեր հաւատքն ու մեր մայրենի լեզուն: Թէեւ այս բոլորը այրող հարցեր են, սակայն շա՛տ շատերուն հոգը նոյնիսկ չէ:

Ամերիկա կ՚ապրինք: Կ՚ապրինք նաեւ անոր ազատութեան «գինովութիւնը»: Ու այս մէկը շատերուս համար կարծես տեսակ մը «օրհնութիւն» ալ է, իսկ ուրիշներուն... դո՛ւք ըսէ՛ք... անկասկած գիտէ՛ք արդէն: Ու յաճախ եւ մտովի ես ինծի հարց կու տամ... թէ ինչպէ՞ս պէտք է հաշտուիլ հայ կեանքի ներկայ իրականութեան հետ, երբ ե՛ւ հաւաքական ե՛ւ ազգային, անբնական կացութեան իբրեւ հետեւանք, տակաւին հակասական հունին մէջ է:

Գաղտնիք մը չէ, երբ ըսենք, որ ներկայիս հայը կ՚ապրի իր ազգային ու մշակութային դարաւոր ինքնութիւնը պահպանելու անխուսափելի հարցի ճնշումին տակ: Յաճախ մեզմէ շատեր կ՚արդարանան՝ ըսելով, թէ «ժամանակը արագացած է...», կամ՝ «արդէն աշխարհն ալ նոր հունի մը մէջ մտած է... ի՞նչ կըրնանք ընել...»: Իսկ ուրիշներ ալ «յանցանքը» ժամանակին վրայ ձգելով «կը սրբանան...»:

Սակայն եւ այնպէս, դեռ չենք կրցած գիտակցիլ, որ մեր գլխաւոր թերութիւնը մեր հանրութեան մտածելակերպն է: Պէտք է որ «փոխուինք»: Այո՛, «պէտք է» կ՚ըսենք: Մի՛շտ կը շեփորենք: Պէտք է անպայման «փոխուիլ»: Բայց մէյ մը մտածենք, թէ ինչո՞ւ չենք փոխուիր: Ինչո՞ւ չենք թօթափեր մեր վրայէն այն, ինչ որ մեզ փոխած է... Արդեօ՞ք իրապէս... չենք ուզեր փոխուիլ... թէ ոչ այդ կարողութիւնը չունինք, եւ կամ նոյնքան ալ՝ գիտակցութիւնը: Անըմբռնելի բան մը նստած է մեր միտքերուն ծայրը, որ առիթ չի տար, որ ուրիշ ձեւով մտածենք: Ահաւասիկ՝ նկարագրի նոր գիծ մը:

Ճիշդ է, որ մեր կեանքի հոսքը պղտորած է: Անկասկա՛ծ: Սակայն միշտ փնտռած ենք եւ տակաւին կը փնտռենք մեր կեանքի կապն ու հաւատքը՝ այս հոսանքէն ազատելու: Յամառօրէն կ՚որոնենք մեզ վերադարձի բերող յուշը: Է՛հ... վերջապէս, ի՞նչ կը նշանակէ այս: Վերջապէս... մեզ ո՞ւր պիտի տանի կամ պիտի հասցնէ մեր որդեգրած այս «ուղին»: Չմոռնանք սակայն, որ օրերը բերեր եւ իրենց հետ տարեր են մեր երանաւէտ ու հեշտալի խաղաղութիւնը, մեր միտքերուն, մեր համերաշխութեան, մեր նկարագրի դրական բոլոր կէտերուն եւ մեր անցեալի անփոխարինելի պահերուն հետ միատեղ:

Այնպէս կ՚երեւի, թէ ա՛լ խօսիլը աւելորդ է: Իսկ գրուած բառերն ալ՝ անիմաստ: Զիրար չխաբենք. կարդացող չկայ: Թէեւ միշտ կարդացողներ կը փընտռենք: Հիանալի անկեղծութիւն, եթէ կ՚ուզէք: Իբրեւ այս բոլորին պատճառով մտահոգներ... յոյսեր կը ցանենք մեր բառերուն վրայ եւ մեր տողերուն մէջ: Բայց եւ այնպէս, տեսանելի է, թէ խօսողն ու կարդացողը մեր ներկայէն մեծ բացականեր են, եւ որոնք մեզի համար ստեղծած են տեսակ մը հոգեկան տառապանք-մտահոգութիւն՝ մեր ապրած մթնոլորտէն ներս:

Ահա մեր ներքին բարդութիւնը, որ ահաւոր ալ է:

Յաճախ կ՚ողբանք: Մենք մեզի կը վրդովինք: Անիմաստօրէն կ՚արդարանանք: Կ՚այպանենք մեր ճակատագիրը: Բայց կը մոռնանք, որ մեր ճակատագրին հետ մեր նուիրումն ալ էական է: Մեր կեցուածքն ու ըմբռնումն ալ կարեւոր են: Կենսական:

Այս բոլոր մտահոգ տողերով լեցուն բառերը տասնամեակներէ ի վեր կրկնուած են ու ձեւով մը դարձած՝ կարօտակէզ երգեր, միաժամանակ ընկճելով մեր գոյութիւնը: Ասոնք բոլորն ալ մեր խոցելի կէտերու մատնանշումներն են, որոնք կը ծանրացնեն հայ կեանքը:

ԳԷՈՐԳ ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

ՍՓԻՒՌՔԸ ԵՒ «ԱՆԴՐԱԶԳ» ԵԶՐՈՅԹԻ ՀԱՐՑԱԿԱՆՆԵՐԸ

«Անդրազգ» եզրոյթը յանկարծ նոր այժմէութիւն կը վայելէ սփիւռքի ինքնութեան եւ առաքելութեան խնդիրներուն առնչուող վերջին շրջանի քննարկումներուն մէջ: Անոր գործածութիւնը արդէն դուրս եկած ըլլալ կը թուի մասնագիտական փոխանակումներու ոլորտէն եւ մտած՝ ընդհանրական խօսոյթի դաշտէն ներս: Դիմատետրի էջերէն կ’իմանամ, որ փրոֆ. Խաչիկ Թէօլէօլեան ներկայիս կը գտնուի Լոս Անճելըս՝ Հարաւային Քալիֆորնիոյ համալսարանի (USC) Հայագիտական հետազօտութեանց հիմնարկի հրաւէրով եւ Սփիւռքի հարցերու քննարկման նուիրուած դասախօսութիւններու շարքի մը համար: Փրոֆ. Թէօլէօլեան մեծ աւանդ ունի գիտութեան այս մարզին մէջ: Ներառեալ՝ սփիւռքի «անդրազգային» բնոյթը յստակացնելու խնդրին յատկացուած վերլուծումներուն: Կը ցաւիմ, որ հոն չեմ:

Այս յօդուածին նպատակն է ջանալ մատնանշել «անդրազգ» եզրոյթի կիրառական պիտանիութեան հետ կապուած խնդիրները, յատկապէս՝ «սփիւռք» իմացութեան բնութագրման ճիգերու ոլորտին մէջ:

«Անդրազգային» բառը վաղուց գոյութիւն ունի մեր լեզուին մէջ՝ որպէս համազօր անգլերէն transnational բառին, որ ցարդ նշանակած է ազգայինի ստորոգելիներէն անդին գտնուող իրավիճակ, ազգայինը «անդրանցող» հարցերու ոլորտի բնորոշիչ: Trans-ը լատիներէն արմատ է, որ իր մէկէ աւելի նրբերանգներով էապէս կը յուշէ «անդին» (beyond) իմաստը: Նոյն ձեւով, հայերէն «անդր» արմատը, ըստ մեր «Առձեռն բառարան»-ին, մեր դասական լեզուով կը նշանակէ «դէպ ի հոն». հոմանի՛շը՝ աշխարհաբար՝ «մէկդի» իմացութեան: «Առձեռն»-ը նաեւ ունի «Անդր քան» բառայօդուածը, որ կը նշանակէ «աւելի անդին»: Կ’ենթադրուի նաեւ, որ լատիներէն trans-ը կը սերի հին հնդեւրոպական նախատիպէ մը, իսկ հայերէնի «անդր»-ը՝ սանսկրիտի antara բառէն:

Յամենայն դէպս «անդրազգային»-ը դիւրաւ հասկցուող եւ մեծապէս պիտանի եզրոյթ մըն է այսօրուան բարդ իրականութեան մէջ, ուր գոյութիւն ունին համաշխարհայնացման մեծ խընդիրներ: Խնդիրնե՛ր (ինչպէս, օրինակ, կենսոլորտի առողջապահութեան ճնշիչ խնդիրը), որոնք ամէն օր նժարի վրայ կը դնեն մոլորակի ապագան: Եւ ի՞նչ խօսք, որ մենք եւս՝ որպէս ազգ, անքակտելի կապերով կապուած ենք այսօրուան համաշխարհայնացման (globalization) տարերային գործընթացներուն, եւ մեր մտաւոր աւազանն ալ պէտք ունի բոլոր անհրաժեշտ լեզուական գործիքներուն՝ կարենալ մաս կազմելու համար ընդհանուր բանավէճին: Պարզ է, որ այս պարագան չէ, որ խնդրոյ առարկայ կը դարձնեմ:

Իմ վերապահութիւնս մեր ժամանակակից «սփիւռք» իրականութեան «անդրազգ» բնորոշումը տալու գաղափարին կը վերաբերի: Այսինքն՝ այդ գաղափարին էութիւնը խնդրականացնող **ենթատեքստի՛ն**: Յամենայն դէպս ես կը կարծեմ, թէ այս խնդիրը մեծապէս խորքային է իր բնոյթով, եւ կարեւոր է, որ ան ազատ ըլլայ որեւէ հաւանական շփոթէ: Առարկութիւնս կապ ունի սփիւռքի էութիւնը բնորոշելու մեր դժուարին (եւ դեռեւս լուծելի) խնդրին հետ: Ես կը կարծեմ, թէ առանց համակողմանի լուծում մը տուած ըլլալու այս վերջին խնդրին՝ դժուար թէ կարելի ըլլայ սփիւռքը պիտակել որպէս «անդրազգային» ստորոգութիւն (category):

Նախ, որպէս ընդհանուր սկզբունք, պիտի ընդունինք, որ այս մարզին մէջ հարցերու ձեւաւորումը շատ հեռու է զուտ առարկայական ըլլալէ: Ոչինչ առարկայական է, երբ գործ ունինք քաղաքական ընտրութիւններու բարդ տիեզերքին հետ: Եւ այն, ինչ որ քաղաքական է, ըստ էութեան, գոյութենական է եւ գերազանցօրէն ներանձնական: Պարզ խօսքով, երբ կը փորձենք սփիւռք իմացութիւնը կերպարի վերածել (modelize), անխուսափելիօրէն մենք այդ կերպարին մէջ կը դնենք մեր սեփական աշխարհահայեացքը, որ անցած է մեր ներքին տեսողութեան մաղերէն եւ բիւրեղացա՛ծ՝ որպէս մեր ինքնայատուկ տեսլականը: Այսօր եւս սփիւռքի էութեան եւ առաքելութեան մասին մեր հանրային քննարկումները անխուսափելիօրէն կը յանգին սփիւռք-իրավիճակը «ի՞նչ ընելու», «ինչի՞ վերածելու» էական հրամայականներուն: Կը կրկնեմ՝ ԻՆՉ ԸՆԵԼՈ՞Ւ: Չմոռնա՛լ Յովհաննէս Քաջազունիի «անելիք»-ը: Երբ կ’ըսենք «սփիւռք», կը հասկընանք «անելի՛ք»: Պարզ է, որ կը խօսինք հաւաքական (եւ կենսորշի՛չ) մարտահրաւէր մը «ի պատկերի մերում» դիմագրաւելու ԵՆԹԱԿԱՅԱԿԱՆ պարտաւորութեան մը մասին:

Սփիւռքը կը սկսի գաղութներով: Սփիւռքի գաղութները կը ստեղծուին տարերային պայմաններու մէջ: Մարդոց հաւաքականութիւններ դուրս կը դրուին (կամ զանգուածաբար դուրս կու գան) իրենց հայրենական աճելավայրերէն եւ կայք կը հաստատեն այլոց հայրենական հնոցներէն ներս: Եւ այդ արարքով իսկ անոնք ազգը ֆիզիքապէս կը մասնատեն՝ անկախ իրենց հաւաքական կամքէն եւ յաճախ գիտակցութենէն: Յառաջ կու գայ ֆիզիքական խզում երկրի եւ արտերկրի ազգաշերտերու միջեւ: Գաղթի ենթարկուած շերտերը արմատախիլ կ’ըլլան եւ լայնօրէն կը զրկուին իրենց հայրենական սննդաղբիւրներէն:

Բայց նաեւ անոնք իրենց մշակոյթը կը տեղափոխեն իրենց հետ: Կը տեղափոխե՛ն՝ երկու կեանքով ապրելու (թէկուզ լռելեայն եւ յաճախ չգիտակցուած) սկզբնական կենսաթեքումով մը: Եւ, անշուշտ, տարագիր այս բեկորները պիտի դրուին երկուութիւններ յաղթահարելու եւ բարդ որոշումներ տալու հարցին առջեւ: Եւ, անշուշտ, ինքնաբերաբար անոնք պիտի դիմագրաւեն ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ կնճռոտ խնդիրը:

Այն օրը, երբ ինքնութեան խնդիրները կը սկսին հաւաքական հրամայականի բնոյթ ստանալ գաղթողներու առօրեային մէջ, այդ օրն իսկ իր սաղմնային ձեւով կը սկսի ձեւաւորուիլ սփիւռքը՝ որպէս պատմական եւ որպէս հոգեբանական գործօն: Այս տագնապալի հոլովոյթին մէջ ամէն գաղթող չէ, որ իր հաւատարմութիւնը կը պահէ իր հայրերու մշակոյթին հետ: Հաւատարմութեան մակարդակի անչափելի նրբերանգներ գոյութիւն ունին ընտանիքէ ընտանիք եւ անձէ անձ: Եւ այս մարզին մէջ տատանումներու մշտական ալեկոծութի՛ւն մը կայ ընտանիքներու կեանքին մէջ: Անկարելի է ճշդիւ հասկնալ, թէ օրը օրին ինչե՞ր տեղի կ?ունենան գաղթողներու կեանքերուն եւ մտքերուն մէջ: Բայց անպայման մեծ փլուզումներու եւ հոգեխոյզի կեսաշրջան մըն է, որ ինքզինք կը պարտադրէ: Շահան Շահնուրի «Նահանջը առանց երգի» վէպը ծնած է կեանքերու այս դժուարին հոլովոյթէն: Մէկ բան յստակ է: Գաղութներու կեանքին մէջ այս բոլորը ինքնաբերաբար կը մղեն քաղաքականացման աստիճանական գործընթացին: Գաղթողներու որոշ շերտ մը կը սկսի մտածել եւ գործել քաղաքական նոր տեսլականով: Տեղի կ’ունենայ աստիճանական ինքնակազմակերպում եւ ինքնասահմանում: Եւ այս հետզհետէ քաղաքականացող գաղութային միաւորներն են, որոնք կը ստեղծեն ՍՓԻՒՌՔը: Ըսել կ’ուզեմ՝ անոնք են ՄԻԱՅՆ, որ կրնան ստեղծել սփիւռքը: ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅԸ ՔԱՅԼ ԱՌ ՔԱՅԼ ԿԸ ՎԵՐԱԾՈՒԻ ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅՈՒ: Առանց ինքնաքաղաքականացման այս բանալի գործօնին՝ ՍՓԻՒՌՔ չի կրնար գոյութիւն ունենալ:

Եւ բնականաբար այս երեւոյթը ենթակայ է քաոսային խարխափումներու: Սփիւռքի գոյութեան հաստատ ցուցանիշը սփիւռքի հաստատութիւններն են: ՍՓԻՒՌՔԸ ԻՐՈՂԱՊԷՍ ԿԵԱՆՔԻ ԿԸ ԿՈՉՈՒԻ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ ԱՄՐԱՑՈՂ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱՒՈՐՈՒՄՈՎ ՄԻԱՅՆ: Այստեղ «հաստատութիւն» բառը կը գործածեմ ընկերաբանութեան մէջ ընդհանրութիւն ստացած institution բառին որպէս համազօր: Այսինքն՝ ո՛չ այդ բառին առօրեական իմաստով: Սփիւռքին ինքնուրոյն դիմագիծ տուողը զայն կենսաւորող հաստատութիւններն են: Այսինքն՝ հաստատութիւններու այն համակա՛րգը, որ կը հայթայթէ յիշեալ հասարակութեան (այս պարագային՝ սփիւռքի՛ն) ռազմավարական ենթակառուցուածքը: ԱՌԱՆՑ ԱՅՍ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԳՈՅԱՒՈՐՄԱՆ՝ ԳԱՂԹՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՉՈՒՐԿ Է ՍՓԻՒՌՔ-ԻՄԱՑՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԼԻ ՍՏՈՐՈԳԵԼԻՆԵՐԷՆ: Այլ խօսքով, սփիւռքի գոյութեան «կարեւոր եւ բաւարար պայմանը» (la condition necessaire et suffisante) սփիւռքի հաստատութիւններն են: Այն չափով, որ գաղութահայ մը կ’ընդգրկուի հաստատութենական այս ցանցին մէջ («գիտութեամբ կամ անգիտութեամբ», Շահնուր), այդ նոյն չափով ան մաս կը կազմէ սփիւռքին: Եւ այդ նոյն չափով ան կ’ամրապնդէ տարագրութեան հողին վրայ կառուցուած սփիւռքի շէնքը:

Անցեալին գրած եմ, որ ժամանակակից մեր սփիւռքը իր տարերային մաքառումներու բովին մէջ ծնունդ տուած է հինգ հաստատութիւններէ բաղկացած համակարգի մը: Այդ հաստատութենական աւազաններն են՝ ընտանիքը, Եկեղեցին, կուսակցութիւնը, դպրոցը եւ մամուլը: Սփիւռքի բոլոր մեծ ու փոքր անհատ կազմակերպութիւնները կը ծնին եւ կը գործեն հաստատութենական այս ընդհանրական աւազանին մէջ: Եւ այս աւազանին մէջն է, որ կը ձեւաւորուին սփիւռքի հաւաքական տեսլականն ու զայն առաջնորդելու կոչուած ղեկավարութիւնը: Մեր լինելիութեան պայքարը պայմանաւորող բոլոր մեր ուժականութիւններն ու տկարութիւնները ծնունդն են այս աւազանի ընդոծին յատկութիւններուն:

Եւ հաստատութենական այս համակարգը, իր բովանդակութեամբ, էապէս կը ներկայացնէ սփիւռքի լինելիութեան ռազմավարութիւնը: Անոնք ինծի կը յիշեցնեն իր պարսպաշարերով յղացուած այն պաշտպանական դրութիւնը, որ երկար ժամանակ երաշխաւորեց Անիի անվտանգութիւնը: Սփիւռքի հաստատութիւններու համակարգը ոչ միայն կը միտի երաշխաւորելու սփիւռքի հաւաքական կենսագործունէութիւնը, այլեւ կազմակերպելու անոր անվտանգութիւնը՝ ապազգայնացնող կայսերական ուժերուն դէմ:

Սփիւռքի կառուցային խնդիրներու այս ոլորտը դեռ շատ հեռու է բաւարար չափով ուսումնասիրուած եւ գիտական գնահատական ստացած ըլլալէ: Սփիւռքը հասկնալ՝ կը նշանակէ հասկնալ այս համակարգի ներքին **մեքանիզմները**: Եւ այն չափով, որ կը հասկնանք այս **մեքանիզմները**, նոյն այդ չափով կը հարստանայ նաեւ մեր վերլուծական գործիքակազմը: Այս առումով, գաղութէ գաղութ մեծ տարբերութիւններ գոյութիւն ունին: Ես «գաղութ» բնորոշումը տուած եմ այն գաղութային միաւորներուն միայն, ուր տարերայնօրէն երեւան եկած են բոլոր հինգ հաստատութիւնները իրենց լրիւ կազմով: Պակասաւոր միաւորները կոչած եմ «թերգաղութ»-ներ: Ընտանիք-Եկեղեցի-կուսակցութիւն, ընտանիք-Եկեղեցի-դպրոց եւ այլ նման պակասաւոր «միացութիւն»-ները կը ճշդեն ընկերաբանական նկարագիրն ու որակը տուեալ գաղութային միաւորին: Կ’որոշեն միաւորին հնարաւորութեան սահմանները:

Պէտք է աւելցնել, որ թերգաղութները նոյնքան կենսունակ կրնան ըլլալ, որքան գաղութները՝ իրե՛նք: Երբեմն՝ շա՛տ աւելի կենսունակ: Թերգաղութներու ներքին կեանքին մէջ յաճախ ձեւաւորուող գոյապահպանական գործընթացները բացառաբար տպաւորիչ արդիւնաւէտութիւն կրնան ունենալ: Յատկանշական է, որ թերգաղութներու ներքին կեանքին մէջ հաստատութենական յստակ զօրաշարժ կայ գրեթէ միշտ: Պակսող հաստատութիւններուն դերը կը բաշխուի գոյութիւն ունեցող միւս հաստատութիւններուն վրայ: Հոն, ուր կայ միայն մէկ հաստատութիւն (ընդհանրապէս՝ ընտանիքը), այդ ընտանիք-հաստատութիւնը մեծ ներուժով կը ստանձնէ նաեւ միւսներուն պաշտօնը: Անշուշտ՝ կարելիութեան ներած չափով: Եւ շնորհիւ այս ներքին ուժականութեան է, որ թերգաղութները գաղութի վերածուելու յստակ միտում կը դրսեւորեն գրեթէ ամէնուրեք: Սփիւռքը մշտանորոգ օրկանիզմ է: Իր ներքին բնական մաշումներուն դիմաց ան կը շղթայազերծէ նաեւ զուգահեռ գործընթացներ՝ ինքզինք շարունակաբար վերակերտելու:

Հաստատութիւններու այս համակարգը, իր կարգին, շատ հեռու է կայուն իրականութիւն մը ըլլալէ: Համակարգին ներսը միշտ ալ գոյութիւն ունեցած է հաստատութիւններու տարերային տեղաշարժ: Համակարգը (տարերայնօրէն) կը ձգտի «նուիրապետութեան»... յատկապէս քաղաքական հաստատութեան, այսինքն՝ կուսակցութիւն-հաստատութեա՛ն, գերաշխուժ կենսագործունէութեան շնորհիւ: Հաստատութիւններէն իւրաքանչիւրը ծնած եւ ձեւաւորուած է անսալով կեանքի ինքնայատուկ հրամայականի մը: Անոնցմէ իւրաքանչիւրը ունի իր յատուկ «մասնագիտացած» դերը ընդհանուր մարտահրաւէրին դիմաց: Իր հինգ հաստատութիւններու միացեալ եւ խտացեալ ներուժով սփիւռքը կը դիմագրաւէ իր գոյութեան մեծ փորձութիւնը ամէն օր: Սփիւռքը բնազդով գիտէ, որ այս պայքարէն է կախուած իր որպէս ազգ եւ որպէս քաղաքակրթութիւն գոյատեւելու ճակատագրական գրաւը:

Այս բոլորը դեռեւս կը կարօտին գիտական բազմակողմանի քննարկման: Բայց մանաւանդ կը կարօտին վիճակագրագիտական վստահելի ատաղձի մը, որ անպայման պէտք է ստեղծել, որպէսզի կարելի ըլլայ տեսական քննարկումներու գործը արդիւնաւորապէս առաջ տանիլ:

Կը վերադառնամ «անդրազգ» եզրոյթին:

«Անդրազգ»-ը կարենալ սահմանելու համար պայման է, որ նախ կարողանանք սահմանել «ազգ»-ը՝ ի՛նք: Ազգերը կ’ապրին մեծ տարբերութիւններով: Իւրաքանչիւր ազգ ունի իր դիմագրաւած կենսական եւ պատմական մարտահրաւէրներէն ձուլուած իր ինքնուրոյն կերտուածքը: Իւրաքանչիւր ազգ տարբեր ազգ մըն է եւ էապէս անբաղդատելի՝ այլ ազգերու հետ: Մեր պարագային, ազգը միայն հայրենական մեր հասարակութիւնը չէ եւ չի կրնար ըլլալ: Մեր ազգը արդէն վաղուց համաշխարհային նստուածք ունի: Եւ այդ նստուածքը այսօր գոյութիւն ունի, քանի որ գոյութիւն ունի ժամանակակից սփիւռքը: Մենք կրցած ենք մեր գաղութականացած ժողովրդագրութիւնը վերածել սփիւռքի՝ մեզի պարտադրուած ցեղասպանական աւերը չէզոքացնելով եւ ախտազերծելով: Մեր ազգային մեծ իրագործումն է ասիկա: Մենք մերժած ենք ենթարկուիլ պատմութեան վճիռներուն: Մենք կրցած ենք ըլլալ հակապատմութիւնը: Մենք թոյլ չենք տուած, որ կայսրութիւններէ տնօրինուած պատմութիւնը կերտէ մեզ: Մենք ապրած ենք պատմութիւնը ինքնե՛րս կերտելու համարձակութեամբ եւ վարդապետութեամբ: Մենք այս ենք: Սփիւռքի բնազանցական դրուածքը այս է: Եւ այդ իսկ պատճառով սփիւռքը գերազանցօրէն ԱԶԳԱՅԻՆ իրականութիւն մըն է: Պարզ խօսքով, հայերու այն սփռուածքը (dispersion), որ կ’ապրի աշխարհի չորս ծագերուն, ինքնաբերաբար չէ, որ կրնայ սփիւռք տարազին մաս կազմել: Ան կը դարբնուի: Սփիւռքի մարդը օրկանապէս չէ, որ սփիւռքահայ է: Ան սփիւռքահայ է ՈՐՈՇՈՒՄՈՎ (by choice): Համարձակինք եւ ըսենք՝ ԻՐ ՔԱՋՈՒԹԵԱՄԲ: Ան «զըտ-ւած» է գաղութահայերու ոչ յանձնառու շերտէն եւ հաստատած է իր ինքնուրոյն գոյաշխարհը: Իր բարոյական վեհապետութի՛ւնը (sovereignty): Ան որոշած է ՀԱՅ ըլլալ անհայ միջավայրի մը մարտահրաւէրները դիմագրաւելու իր կեցուածքով: Կը յաջողի՞: Չի՞ յաջողիր: Ի՞նչ չափով կը յաջողի: Ասոնք այլ հարցեր են: Մեր քննարկման խնդիրը սփիւռքի բնորոշման հետ կապ ունի: Ինչպէ՞ս բնորոշել մեր (այսինքն՝ ՀԱՅԿԱԿԱՆ) սփիւռքը, որ կը կրէ Հայկ նահապետի անունը: Այս սփիւռքին ամէնէն ԷԱԿԱՆ բնորոշիչը իր ազգային ըլլալու հանգամանքն է: Պատահակա՞ն է միթէ, թէ ինչո՛ւ մեր ազգային «հայ» ինքնանունը իր ածականացուած ձեւին մէջ բացայայտօրէն կը դրսեւորէ Հայկ նահապետին հետ ունեցած իր առհաւական ժառանգականութիւնը: Ո՛չ, պատահական չէ: Ան իմաստ ունի: Կայսրութիւններու ռազմադաշտին մէջ իր ինքնութիւնը անխաթար պահելու ռազմավարական վճիռը կայ այդ բառին մէջ: Գիտական քննարկման համար էականը այն է, որ սփիւռքը որոշած է պատկանիլ ԱԶԳԻՆ: Ա՛յն ազգին, որ լինելիութեան ճնշիչ խնդիրներ դրած է իր առջեւ: Աւելի՛ն: ԱՆ ՈՉ ՄԻԱՅՆ ՈՐՈՇԱԾ Է ՊԱՏԿԱՆԻԼ ԱԶԳԻՆ, ԱՅԼ ԱՆ ԵՂԱԾ Է ԱԶԳԸ ԱՌԱՆՑ ԱՅԼԵՒԱՅԼԻ՝ ԻՆՔԶԻՆՔ ԴՆԵԼՈՎ ԼԻՆԵԼԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՌԻ ԱՌԱՋՆԱԳԾԻՆ ՎՐԱՅ: ՄԻՍՄԻՆԱ՛Կ: ՔԱ՛Զ ԳԻՏՆԱԼՈ՛Վ, ՈՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ԱՅՍ ՄԱՐԶԻՆ ՄԷՋ ԱՌԱՅԺՄ Ի ՎԻՃԱԿԻ ՉԷ ՈՐՈՇԻՉ ԳՈՐԾՕՆ ՄԸ ԸԼԼԱԼՈՒ:

Այս լոյսին տակ հարց պէտք է տալ, թէ արդեօ՞ք «անդրազգ» եզրոյթը յարիր է մեր ազգային ընդհանուր գաղափարախօսութեան: Այս հարցումին պատասխանը կարենալ ձեւաւորելու համար մենք նախ եւ առաջ պէտք է կարողանանք ձեւաւորել մեր ազգային ընդհանուր գաղափարախօսութեան հայեցակարգը: Հոս մենք դեռ գործ ունինք ընելիք: Մեր ընելիքը դեռ մենք չենք կըրցած ընել: Եւ եթէ մենք թերանանք կամ ուշանանք կամ ծուլանանք այս խնդրի ձեւաւորման մէջ, «անդրազգ» եզրոյթին պէս լեզուատարրեր շատ դիւրաւ աղաւաղիչ եւ աւերիչ ազդեցութիւն կրնան բերել հայ քաղաքական մտքի կենսական խմորումներուն:

Կը կրկնեմ: Սփիւռքը կ’ապրի այսօրուան համամարդկային բարդ իրականութեան մէջ, ուր կան անդրազգային մեծ խնդիրներ: Սփիւռքը (ինչպէս հայրենիքը) պիտի անպայման բաժին վերցնեն համաշխարհային այդ քննարկման մէջ: Վէճ չունի՛մ: Բայց կայ առաջնահերթութեան խնդիրը: Իմ կարծիքով, սփիւռքի կեանքի այս անդրազգային բաղադրիչները չեն, որ պիտի սահմանեն սփիւռքը: Մենք մեզ պիտի սահմանենք մեր առաջնահերթ սպառնալիքներու տրամաբանութեամբ: Թէ՛ հայրենիք եւ թէ՛ սփիւռք այսօր կը գտնուին ԱԶԳԱՅԻՆԸ փրկելու ճգնաժամային հրամայականին առջեւ: Հայրենիքը ՀԱՅՐԵՆԻ՛ՔԸ փրկելու հարց ունի այսօր: Եւ սփիւռքը՝ ՍՓԻ՛ՒՌՔԸ: Բայց կայ նաեւ գոյութենական հողի վրայ հնչող մեծ ահազանգը: Թէ՛ հայրենիքը եւ թէ՛ սփիւռքը մէկզմէկու ազգային լինելիութիւնը փրկելու հրամայականին առջեւ կը գտնուին: ԹՇՆԱՄԻՆ ԱԶԳԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ Է, ՈՐ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ: Ո՛չ՝ անդրա՛զգի: Եթէ, անշուշտ, ճիշդ կը հասկնամ «անդրազգ» եզրոյթը:

Այս առումով, հայրենիք եւ սփիւռք նոյն մակոյկին մէջն են: Հարցը դրուած է մերկապարանոց: Կա՛մ ամբողջութիւնն է, որ կը փրկուի պատմութեան հետ այս նոր առճակատման բովին մէջ, եւ կա՛մ ամբողջութիւնն է, որ կ’ընկղմի: Եթէ «անդրազգ» իմացութիւնը կ’ենթադրէ սփիւռք մը, որ ինքզինք դուրս կը դաւանի վերոյիշեալ մակոյկէն, այդ իմացութիւնը, բնականաբար, պիտանիութիւն չի կրնար ունենալ մեր ազգային լինելիութեան հարցերու ներկայ հանգուցալուծման մէջ:

Ազգը ունի իր հաւաքական մարտահրաւէրը, որմէ ազատ չի կրնար ըլլալ ազգին ճակատագրէն անքակտելի մնալու որոշում տուած ոեւէ անհատ: Կասկած չկայ, որ սփիւռքը ունի իր ուրոյն անհատականութիւնը եւ ունի պարտաւորութիւնը՝ տէր կանգնելու իր յատուկ ուժականութիւններուն: Նոյն պարտաւորութեան տակն է նաեւ հայրենիքը: Եւ երկուքէն ոչ մէկը ունի բարոյական իրաւունքը՝ թերանալու այս մարզին մէջ:

Ինչպէս ըսած եմ բազմիցս, հայրենիքի եւ սփիւռքի փոխյարաբերութիւնը պէտք է ըլլայ փոխսնուցիչ (symbiotic): Փոխսնուցիչ գոյակարգը բնութեան մէջ այլազան ձեւակերպումներ կընդնայ ունենալ: Անոր մարդկային եւ գիտակցական տարբերակը կ’ենթադրէ երկու օրկանիզմներու համատեղ գոյակցութիւնը՝ զիրար ամբողջացնելու եւ մէկզմէկու գոյութիւնը ապահովելու ռազմավարական առաքելութեամբ: Ցարդ մենք յաջողած ենք համատեղ գոյակցութիւն ձեւաւորել սփիւռքի եւ հայրենիքի միջեւ լայն չափերով պարագայական (եւ յաճախ քաոսայի՛ն) տարերայնութեամբ: Յամենայն դէպս՝ առա՛նց ազգային համապարփակ ռազմավարութեան: Փոխ-սնուցման գոյակարգը լայնօրէն անօգուտ է, եթէ ան ձգուի պատահականութեան: Ան նոյնիսկ կրնայ վտանգաւոր ըլլալ եւ ենթակա՛յ՝ թշնամիի մեքենայութիւններուն, եթէ անոր սանձերը մնան անտէր... Ժամանակն է, որ փոխսնուցման գոյակարգը ձեւաւորուի ազգային ընդհանուր գաղափարախօսութեան հարազատ հողին վրայ, որպէսզի մենք կարողանանք ի վերջոյ ի մի բերել բոլոր կենսատարրերը՝ մեր լինելիութեան մեծ պայքարին: Եւ որպէսզի ապահովենք մեր կենսական յաղթանակը, որ այլեւս այլընտրանք չունի:

ԿԱՐՕ ԱՐՄԵՆԵԱՆ

22 հոկտեմբեր 2026, Ուաշինկթըն

ՔԵՍԱՊԻ ԳԻՒՂԵՐԸ՝ ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՎԵՐԱՊՐՈՂ ՎԿԱՆԵՐԸ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՉՈՐՔԵՐՈՒ ՄՈՒՏՔԸ ՍԱՆՃԱԳ ԵՒ ՀԱԹԱՅԻ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀՌՉԱԿՈՒՄԸ

Ալեքսանտրէթի Սանճագին մէջ կացութիւնը լարուած եւ արտակարգ ռազմական դրութիւն հաստատուած էր: Շրջանը դէպի թրքացում ընթացքի մէջ էր եւ հայ ու արաբ բնակչութիւնը յուսախաբութեան եւ խուճապի մատնուած էր:

Սանճագի փոխ պատուիրակ եւ քաղաքացիական ու զինուորական արտակարգ լիազօրութիւններով օժտուած հազարապետ Ֆիլիպէր Քոլլէ, արաբ պաշտօնատարները հեռացնելէ եւ պետական ու վարչական բոլոր պաշտօնները եւ ոստիկանութիւնն ու ոստիկան զօրքը թուրքերուն յանձնելէ ետք, պահանջեց, որ ժողովուրդը գրանցուի թուրքերու ցուցակին վրայ:

Սանճագի մէջ ընտրական գրասենեակները 9 յունիս 1938-ին վերաբացուեցան:

Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ դէտեր ղրկուեցան, հետեւելու համար ընտրութեանց ընթացքին:

Մուսա Լերան եւ Քեսապի գիւղերուն, ինչպէս նաեւ Անտիոքի, Ալեքսանտրէթի, Պէյլանի, Սովուգ Օլուքի, Քրըք Խանի եւ այլ շրջաններու մէջ հայեր մերժեցին թուրքերու ցուցակին վրայ գրանցուիլ: Արաբները եւս մերժեցին:

Թուրք զինեալ տարրեր գիւղ գիւղ եւ թաղէ թաղ շրջելով թուրքերու ցուցակին վրայ չարձանագրուողները կը ձերբակալէին, կը խոշտանգէին եւ երբեմն ալ կը սպաննէին:

Յունիս 13-ին Անտիոք հասաւ թրքական զինուորական պատուիրակութիւն մը՝ զօրավար Ասըմ Կիւնտուզի գլխաւորութեամբ եւ բանակցութեան մէջ մտաւ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ ֆրանսական զինուորական հրամանատարութեան ներկայացուցիչներուն հետ: Բանակցութիւնները շարունակուեցան յաջորդող օրերուն:

Հազարապետ Քոլլէի հրամանով մեծ թիւով ոչ թուրք քաղաքական գործիչներ եւ նոյնիսկ ընտրական գրասենեակներու մէջ աշխատողներ ձերբակալուեցան:

Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ ուղարկուած դէտերը ստեղծուած կացութեան առջեւ իրենց առաքելութիւնը աւարտած նկատեցին:

Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ Թուրքիոյ ներկայացուցիչը յայտնեց, որ այսուհետեւ իր կառավարութիւնը չի կրնար Սանճագի մէջ ընտրական յանձնախումբի իրաւական գոյութիւնը ճանչնալ:

Յունիս 26-ին ընտրական գործողութիւնները պաշտօնապէս կասեցուեցան:

Թրքական զօրքերու մուտքը Ալեքսանտրէթ 5 յուլիս 1938-ին

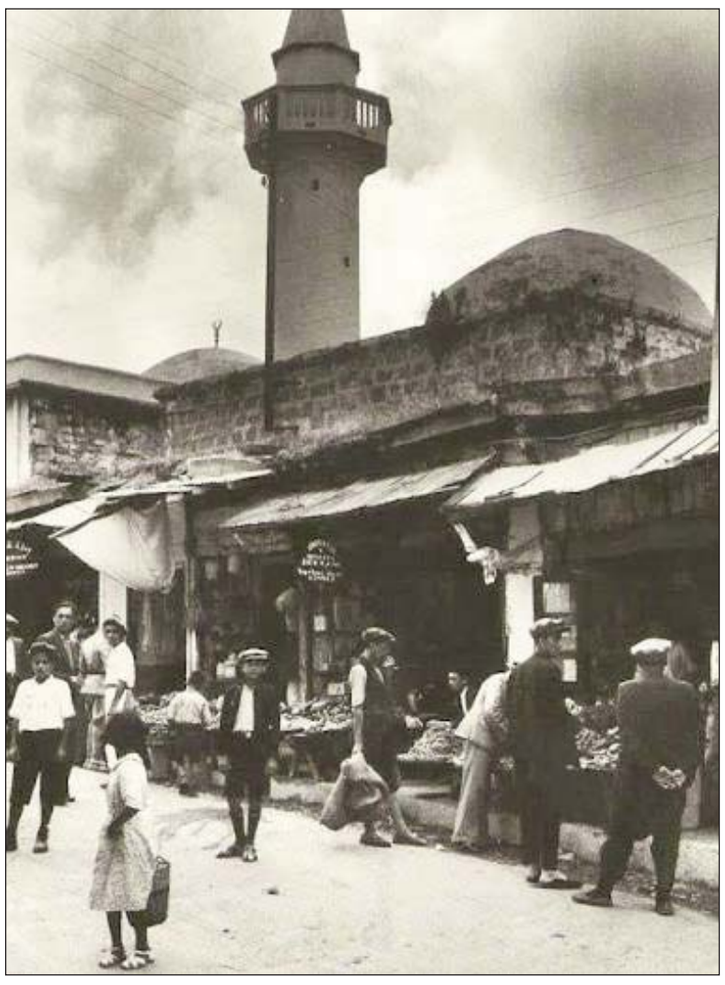
Թրքական բանակի առաջին ջոկատները. Սանճագի սահմաններէն ներս

* * *

Անտիոքի մէջ 3 յուլիս 1938-ին ստորագրուեցաւ ֆրանս-թրքական ռազմական համաձայնագիրը:

Յաջորդ օր, յուլիս 4-ին Անգարայի մէջ նախաստորագրուեցաւ ֆրանս-թրքական բարեկամութեան դաշնագիրը:

Սուրիական նահանգ Ալեքսանտրէթի Սանճագին դռները

Անտիոքի շուկան 1938-ին

այլեւս բացուած էին թրքական բանակին առջեւ, որ ֆրանսական բանակին հետ պիտի վերահսկէր շրջանի կարգ ու կանոնին, մինչեւ տեղական խորհրդարանին ընտրուիլը եւ գործադիր իշխանութեան կազմութիւնը:

Սանճագի «պաշտպանութեան» համար, երեքշաբթի, 5 յուլիս 1938-ին թրքական զօրքեր մտան Ալեքսանտրէթի Սանճագ:

* * *

Սանճագ մտնելով, թրքական զօրքերը առաջին հերթին սահմանային կէտերը եւ ռազմագիտական բարձունքները հակակշիռի տակ առին եւ մտան Քեսապ: Ֆրանսական ուժերը իրենց դիրքերը յանձնեցին եւ հեռացան:

Թրքական բանակը դիրքեր բռնեց Տիւնակի, Սելտրանի եւ Չալմայի բարձունքներուն, Էքիզօլուքէն արեւմուտք՝ Աճամի մօտ եւ Տիւզաղաճէն հարաւ՝ Լեղի Ջուրին մօտ:

Թրքական ոստիկան զօրաց ձիաւոր խումբը Քեսապ մտնելով պահ մը կանգ առաւ Խոդի հրապարակը եւ ցուցական տողանցքով բարձրացաւ դէպի վեր՝ Մաղարիկի ոստիկանատունը եւ ոստիկանատան վրայ թրքական դրօշակը բարձրացուց:

* * *

Սուրիական կառավարութիւնը, վարչապետ Ճեմիլ Մարտամ բէկի գլխաւորութեամբ, հնարաւորութեան սահմանին մէջ փորձեց կանխել Ալեքսանտրէթի Սանճագին ամբողջական կորուստը: Սակայն սուրիական կառավարութեան հնարաւորութիւնները շատ սահմանափակ էին:

Սուրիական կառավարութիւնը պատուիրակութիւն մը ղրկեց Անգարա եւ փորձեց թրքական կառավարութեան հետ ուղղակի բանակցութեամբ Սանճագի բաժանման փոխ զիջումնային ծրագիր մը իրագործել, գոնէ շրջանին մէկ մասը փրկելու մտահոգութեամբ: Սակայն Անգարա մերժեց որեւէ զիջում: Այնուհետեւ սուրիական կառավարութիւնը փորձեց Ֆրանսայի հետ լեզու գտնել եւ այդպէսով Սանճագի գոնէ մէկ մասը փրկել, բայց ապարդիւն:

* * *

Թուրքիա Սանճագի մէջ լիազօր ներկայացուցիչ նշանակեց Ճեւատ Աչըքալընը, որ հազարապետ Քոլլէի հետ համահաւասար իրաւասութիւններով օժտուեցաւ: Տակաւին պետական պաշտօններու վրայ մնացող հայերն ու արաբները հեռացուեցան եւ թուրքերով փոխարինուեցան:

Ճեւատ Աչըքալընն եւ հազարապետ Քոլլէ 1938 յուլիս 22-ին նոր «ընտրութիւններ»-ու ձեռնարկեցին, որոնք աւարտեցան յուլիս 31-ին: Բոլոր արաբներն ու հայերը պոյքոթի ենթարկեցին «ընտրութիւնները»: Օգոստոս 30-ին հրապարակուեցան խարդախուած ընտրական արձանագրութեանց «արդիւնքները»: Սանճագի բնակչութեան 23 առ հարիւրը կազմող «թուրք համայնք»-ի ցուցակին վրայ գրանցուած էր ընտրողներուն 63 առ հարիւրը:

Ժողովուրդը կատարուած իրողութեան առջեւ դնելով, եւ «ընտրական գործընթացը» օրինական հիմք ընդունելով, հազարապետ Քոլլէ եւ Աչըքալընն Սանճագի խորհրդարանի 40 աթոռներէն 22-ը թուրքերուն շնորհեցին, 9-ը՝ ալաւիներուն, 2-ը՝ սիւննի արաբներուն, 2-ը՝ յոյն ուղղափառներուն եւ 5-ը՝ հայերուն: Մուսա Լեռը տուաւ մէկ հայ երեսփոխան՝ Յակոբ Դաւիթեան, Անտիոք մէկ հայ երեսփոխան՝ Եսայի Գազանճեան:

Սանճագի խորհրդարանի առաջին նստաշրջանը բացուեցաւ ուրբաթ, 2 սեպտեմբեր 1938-ին, Անտիոքի մէջ: Այդ օր, առաջին իսկ նիստին, երեսփոխանական ժողովը սուրիական Ալեքսանտրէթի ինքնավար Սանճագը վերամկրտեց եւ հռչակեց իբրեւ Հաթայի պետութիւն (հիթիթներու երկիր): Անգարայէն, Աթաթուրքի կողմէ Անտիոք ղրկուած Թայֆուր Սէօքմէն Հաթայի պետութեան ղեկավար ընտրուեցաւ: Հաթայի պետութեան մայրաքաղաք դարձաւ Անտիոքը:

* * *

Հաթայի պետութիւնը արագօրէն դէպի թրքացում կ'երթար: Թրքերէնը դարձաւ պետական լեզու եւ թրքական բոլոր օրէնքները սկսան կիրարկուիլ: Ֆրանսերէն լեզուի դասաւանդումը եւ գործածութիւնը արգիլուեցաւ: Ֆրանսական բանակին մէջ ծառայած հայերուն եւ արաբներուն հրաման տրուեցաւ հեռանալ Սանճագէն: Քրիստոնեայ կղերականներուն պարտադրուեցաւ աշխարհականի տարազ կրել, ինչպէս որ օրէնք էր Թուրքիոյ մէջ: Այր մարդոց արգիլուեցաւ ֆէս կրել:

* * *

Ֆրանս-թրքական նախաստորագրուած դաշնագիրին համաձայն, Ֆրանսա եւ Թուրքիա իւրաքանչիւրը 2500 զինուոր պիտի պահէին Սանճագի մէջ: Սակայն ֆրանսական զօրքերը արագօրէն կը հեռանային եւ յաջորդող օրերուն Ֆրանսացի 850 զինուոր մնացած էր Սանճագի մէջ: Մինչդեռ թրքական զօրքերուն թիւը օրը օրին կ'աւելնար: Սկիզբը 2500 թուրք զինուորներ մտան Սանճագ, բայց յետոյ ութ հազար թուրք զինուորներ քաղաքացիական տարազով մտան եւ սկիզբը տուներու եւ յետոյ զինուորական տարազով զօրանոցներու մէջ տեղաւորուեցան: Յաջորդող օրերուն թուրք զինուորներուն թիւը 12 հազարի հասաւ:

Թրքական բանակը ռազմական եւ պաշտպանական ամրութիւններու, գետնափոր անցքերու ու նոր զօրանոցներու շինութեան ձեռնարկեց:

Քեսապ գաւառի սահմանագիծի երկայնքին, Միջերկրականի ծովափէն, Տիւնակ լերան բարձունքներէն, Չալմայի աղբիւրէն քիչ անդին եւ դէպի Աճամ ու հոնկէ Լեղի Ջուր, Հաթայէն Սուրիայէն բաժնող սահմանաքարեր գետնին ամրացուեցան:

* * *

Սանճագը թրքացնելու նպատակով թուրքեր ձեռնարկեցին իրենց ծրագիրի երկրորդ հանգրուանի՝ շրջանի ոչ թուրք բնակիչները իրենց բնօրրանէն հեռացնելու գործադրութեան:

Թուրք ենթասպայ մը 25 սեպտեմբեր 1938-ին օր ցերեկով եւ առանց որեւէ պատճառի գնդակահարեց ֆրանսացի սպայ Շապոն, որ գնդապետ Քոլլէի աշխատակիցն էր: Ոճրագործը անպատիժ մնաց: Այս դէպքին յաջորդեցին արաբ եւ հայ անմեղ մարդկանց սպանութիւններ, որոնք բոլորն ալ անպատիժ մնացին:

Սանճագի մէջ կացութիւնը վատէն դէպի վատթարագոյնը

Թուրք զինուորներու տողանցք Ալեքսանտրէթի մէջ

կ'ընթանար: Հայերու եւ արաբներու դէմ ամէնօրեայ հալածանքները, սանձարձակութիւնները եւ սպանութիւնները սովորական երեւոյթ դարձած էին:

Այսպէս, Պէյլանէն եւ Սովուգ Օլուքէն արեւմուտք գտնուող Ֆարթըսլը հայաբնակ գիւղին մէջ թուրք մը առանց պատճառի սպաննեց հայ գիւղացի մը: Ոճրագործը բռնուեցաւ, բայց երեք օր ետք ազատ արձակուեցաւ:

Ալեքսանտրէթի մէջ թուրք զինուորներ ճաշարան մը մտնելով հայ սպասեակ մը բռնեցին եւ անխնայ խոշտանգեցին:

Պէյլանէն հիւսիս արեւելք, դէպի Աթիկ ճամբուն վրայ հայ ծերունի մը սպաննուեցաւ թուրքերուն կողմէ:

Ալեքսանտրէթի մէջ, հայ երիտասարդի մը յուղարկաւորութեան ժամանակ ոստիկանութիւնը արգիլեց դագաղը եկեղեցի տանիլ եւ բռնութեամբ ցրուեց յուղարկաւորները:

Ալեքսանտրէթի, Պէյլանի, Աթիկի, Քրըք Խանի, Անտիոքի մէջ եւ այլուր թուրք զինուորներ օր ցերեկով հայ կիներ բռնեցին ու բռնաբարեցին:

Բռնութիւններն ու կամայականութիւնները այն աստիճանին հասան, որ Անտիոքի մէջ թուրք ազատամիտ ուսանողներ ու մտաւորականներ բողոքի ցոյց մը կազմակերպեցին: Ոստիկանութիւնը ցրուեց ցոյցը եւ ձերբակալեց կազմակերպիչները:

ԱՍՊԵՏ ՄԱՆՃԻԿԵԱՆ

ՔԵՍԱՊՆ... ՈՒ...

Շարունակուած 3-րդ էջէն

տարած էր Քեսապէն 3-4 քմ արեւելք գտնուող Էսկիւրան գիւղին մօտակայքը:

Քեսապի հրապարակը՝ «Խոդ»-ը, ողողուած էր 1 մեթր բարձրութեամբ հողով, տիղմով, խիճերով ու քարերով: Իսկ մեր խանութին առջեւ գտնուող ճամբուն քարակոյտին բարձրութիւնը գերազանցած էր 1,5 մեթրը:

Այդ քարակոյտը տեղափոխելու գործողութիւնը տեւեց աւելի քան մէկուկէս ամիս:

Բարեբախտաբար, հեղեղը հոգու կորուստ չէր պատճառած, թէեւ Քեսապի գիւղերուն բոլոր գետակներն ու վտակները յորդած էին:

1976-ին եւս տեղատարափ անձրեւներէն (ամրան ընթացքին) Քեսապի գետակը վերստին «ըմբոստացաւ» ու դուրս եկաւ իր հունէն: Սակայն անոր պատճառած վնասը աննշան էր նախորդներուն հետ բաղդատելով:

Այդ անգամ մեր վաճառատունը մտած ջուրին բարձրութիւնը 30 սմ էր, ու միայն սալայատակին փռուած իրերը թրջուած էին:

1995 թուականին, տեղատարափ անձրեւները մեծ սահանք պատճառեցին Գարատուրան գիւղի Սաղտճեան թաղին՝ կուլ տալով (բառին բուն իմաստով) քանի մը տուներ ու տասնեակ մը պարտէզներ: Տուներուն հիմքերն իսկ չէին մնացած: Սակայն դանդաղ սահանքը առիթ տուած էր, որ գիւղացիք, ձեռք-ձեռքի տուած, կարենային պարպել տակաւին վտանգուած, սակայն կուլ չգացած տուներուն իրերը:

Նոյնանման սահանք մը աւելի վեր գտնուող Գազազեան եւ Լնդեան թաղերը կուլ տուած էր, իր՝ Ս. Աստուածածին եկեղեցիով ու Մեսրոպեան նախակրթարանով (1937 թուականին):

Նոյն ժամանակ սահանքը Քեսապի մէջ քանդած է թաղ մը, ուր ցայսօր շինարարութիւն չէ կատարուած ու արգիլուած է կառուցել:

Ըստ մասնագէտ երկրաբաններու, վերոյիշեալ ամենակուլ սահանքները ոլորապտոյտ կ'ըլլան, ու անոնց պատճառը կը վերագրեն հողի խաւերու տեսակին: Արդարեւ, հողին վերին խաւը ջուրին համար դիւրաթափանց ըլլալով, ջուրը կը կուտակուի աւելի խորը՝ ընդերքը, հասնելով անթափանց շերտի մը կամ խաւի մը, եւ ջրախառն վերնախաւը ծանրութեան տակ կը սկսի ոլորուելով սահիլ, որովհետեւ տեղացող անձրեւն ու հեղեղը աւելի արագ կը կուտակուին, քան անթափանց խաւին վրայի ջուրերու սպառման հոսանքն ու հոսքը դէպի դուրս:

Վերոյիշեալներուն ականատես ու իրազեկ ըլլալով, ինչպէս նաեւ քաջատեղեակ՝ Քեսապի երեք տեղահանութիւններուն ու բռնագաղթերուն (1909, 1915, 2014), ակամայ ես ինծի հարց կու տամ, թէ մեր մեծ հայրերը որքան ճնշուած ու տառապած են, հալածուած ոսոխներէն, փախուստ տալով դաշտային վայրերէն, հարկադրուած ապաստանած են լեռնային Քեսապի ժայռոտ ծերպերուն մէջ՝ միշտ գտնուելով բնութեան թէ մարդկութեան (օսմանցիներուն) սպառնալիքին կամ անոնց կամայականութիւններուն տակ:

Քեսապ, 7 նոյեմբեր 2026

Ս. ՆՇԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ...

Շարունակուած 3-րդ էջէն

կառոյցները, կազմակերպութիւնները բոլորն ալ հաստատուած են հաւատքով եւ ակնկալութեամբ, որպէսզի անսպառ կամքի շունչը հաստատ մնայ մեր առօրեայէն ներս: Ան յորդորեց ներկաները խրախուսուելու եւ քաջալերուելու, որպէսզի այս պատգամը մեր տուներուն ու զաւակներուն տանելով գալիքին համար խրախոյս եւ ապաւէն ըլլայ:

Սրբազան հայրը գնահատեց եկեղեցւոյ մեծ ընտանիքը, որ առանց յոգնութեան իրենց ստանձնած պարտականութիւններուն մէջ կը յարատեւեն, որպէսզի Ս. Նշանը իր նպատակին ծառայելով այստեղէն սրբութիւն տարածէ ու բաշխէ մեր կեանքին մէջ:

Եզրափակելով իր խօսքը առաջնորդ սրբազանը կոչ ուղղեց՝ աղօթելու, որպէսզի մեր ժողովուրդը իսկապէս կարենայ իր դիմաց բացուող տեսակաւոր ճամբաներու մէջէն ընտրել այն ուղին, որ իր կեանքը հայադրոշմ եւ քրիստոնէավայել ընթացքի մէջ կը պահէ, որպէսզի մեր ժողովուրդին դիմաց բացուին ժամանակներ, երբ մենք մեր վաստակով, հաւատքով, քրտինքով ու աղօթքով կարողանանք նոր ուխտավայրեր եւ սրբարաններ կանգնել:

Պատարագի աւարտին եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ տեղի ունեցաւ մատաղօրհնէք:

Յայտնենք, որ շաբաթ, 24 հոկտեմբերի երեկոյեան ժամը 5:00-ին այս առիթով տեղի ունեցաւ քերմէս, որուն ընթացքին գործադրուեցաւ գեղարուեստական յայտագիր՝ մասնակցութեամբ «Վերածնունդ» նուագախումբին, ՀԲԸՄ-ՀԵԸ «Արին» պարախումբին, Համազգայինի «Տամիտոմ» տհոլահարներու համոյթին եւ Ս. Նշան Մայր եկեղեցւոյ երիտասարդաց նուագախումբին:

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄԱՍԱՄԲ...

Շարունակուած 3-րդ էջէն

Կը սիրենք կորսնցնելէ ետք «ողբալ»: Կը գնահատենք կոտրելէն ետք: Կ'արժեւորենք, երբ «բանը բանէն անցած է արդէն»: Իրապէս որ յոգնեցանք նահանջող հոգիներու ինքնարդարացումներէն: Ամէնօրեայ սովորութիւններուն գերին դարձած ենք գիտակցաբար եւ ոչ... Կը պտտինք տափակ հարցերու եւ խօսքերու վրայ: Ասոնք են, որ կը ծերացնեն ազգը: Բացառութիւնները միշտ յարգելի են:

Իսկ ի՞նչ պէտք է որ ընենք, կը հարցնենք յաճախ: Ինչպէ՞ս պէտք է թափանցենք նման մարդոց հոգիներէն ներս: Աւելի՛ն. ինչպէ՞ս պիտի կարենանք սողալ նոյն այդ «մտքերուն» մէջ: Վերջ ի վերջոյ ի՞նչ բանի պէտք է որ կառչինք... եւ մանաւանդ ինչպէ՞ս կարելի պիտի ըլլայ չափել այսպիսի մարդոց գիտակցութեան զգացումը:

Էականը, կը կարծեմ, նոր դիմագիծ եւ հաստատ ինքնութիւն տալն է մեր կեանքին, ձեւով մըն ալ՝ վերարժեւորել զայն, գրուած ու անգիր երգի նման:

Կարեւորը ըմբռնելն է կեանքն ու հասարակութիւնը՝ հեռու մնալով ներկայի մեր պոռոտախօսութիւններէն, ինքնահաւանութիւններէն եւ մանաւանդ՝ հմտութիւններէն: Այս բոլորին իրականացման համար էական է ունենալ ազգային առաքելութեան լաւատեղեակ եւ մեր բարոյական ու հոգեմտաւոր արժէքներու հաւատացող ղեկավարներ, որոնք գիտեն ճոխացնել վաղուան յոյսը՝ անկեղծ եւ արդար:

Ղեկը վստահիլ այնպիսի մարդոց, մեծերու, որոնք գիտեն ստեղծել ինքնագործման նոր միջոցներ՝ ծրագրուած յայտագրով:

Որովհետեւ, իրապէս, ա՛լ յոգնած ենք սուտերէն, կեղծիքներէն ու մանաւանդ կրկնուող «ձեւերէն»:

Ու հաւատացէ՛ք, ժողովուրդները, որպէսզի չանհետանան եւ որպէսզի իրենց ինքնութեան հաւատարիմ մնան, անպայման կը դիմեն գիտակցութեան:

Ահա՝ հայ կեանքի եւ հայու ինքնութեան հաւատարիմ մնալու որդեգրում մը:

bedig43@aol.com

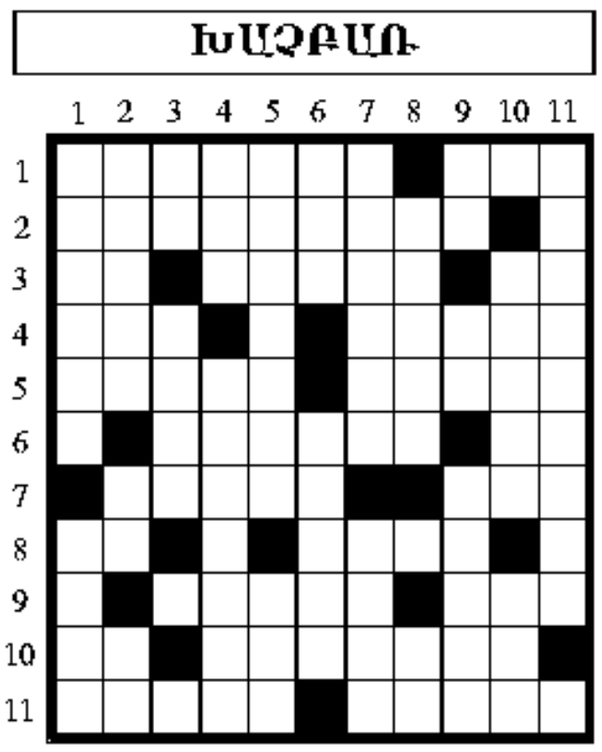
ՕՐԱՑԵՑՔ

11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

- 1734.- Վախճանում Աբրահամ Բ. Խոշաբեցի կաթողիկոսի, Էջմիածնի մէջ: Ծնած էր 1677-ին: Բաղէշի Ամրտոլու վանքին միաբանն էր: Եղաւ Մուշի Սուրբ Կարապետի վանքի վանահայր: 1730-ին ընտրուեցաւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս: Վերանորոգեց Էջմիածինի եւ շրջակայքի վանքերն ու եկեղեցիները:
- 1762.- Ծնունդ Վենետիկի Մխիթարեան միաբան, աստուածաբան, լեզուագէտ, բառարագիր եւ թարգմանիչ հայր Մկրտիչ Աւգերեանի, Անգարայի մէջ: Վախճանած է 1854-ին Վենետիկի մէջ:
- 1797.- Ծնունդ Վենետիկի Մխիթարեան միաբան եւ աբբահայր Գէորգ Վարդապետ Հիւրմիւզեանի, Պոլսոյ մէջ: Վախճանած է 1876-ին, Վենետիկ:
- 1920.- Մահ բուսաբան Գէորգ Ազնաւուրի, Պոլսոյ մէջ: Ծնած էր 1861-ին, Պոլիս:
- 1933.- Ծնունդ ջութակահար եւ խմբավար Զարեհ Սահակեանցի, Տոնի Ռոստովի մէջ: Մահացած է 1986-ին, Երեւան:
- 1953.- Ծնունդ Արցախեան ազատամարտի մասնակից Գարեգին Շառոյեանի, Ծալկայի շրջանի Աշկալա գիւղը: «Արծիւ մահապարտներ» յատուկ նշանակութեան գումարտակի վեցերորդ դասակի հրամանատարն էր: Մասնակցեցաւ Մարտակերտի շրջանի Դրմբոն, Կիչան, Սրխաւենի եւ Վաղուհաս գիւղերու ինքնապաշտպանութեան եւ ազատագրական մարտերուն: Նահատակուեցաւ 1992-ին, Վաղուհասի մէջ:
- 1988.- Մահ գիտնական Աբրահամ Աբրահամեանի, Երեւանի մէջ: Ծնած էր 1912-ին, Կարս:
- 1992.- Արցախի ինքնապաշտպանութեան ուժերը վար կ'առնեն ազրպէյճանական օդանաւ մը:
- 1997.- Մահ նկարիչ Ալպէրթ Պապիկեանի, Մոսկուայի մէջ: Ծնած էր 1926-ին, Լոռիի Շիրակամուտ գիւղը:
- 2015.- Մահ թատերագէտ եւ թատերագիր Լեւոն Մութաֆեանի, Երեւանի մէջ: Ծնած էր 1954-ին, Նիժնի Տագիլ:

ԺԱՄԱՆՑ

ԽԱՉԲԱՌ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Եկեղեցական պատուիրակ - Անհաւատ:
2. Գոնէպէտին, խայտաճամուկ:
3. Կրկնուած բաղաձայններ - Տիրան Չրաքեանի գրչանունը - Ժխտական մասնիկ:
4. Չորցուած անասնէ դդում - Ցուցական դերանուն:
5. Իգական անուն - Լիվպոնի նահատակներէն:
6. Հայ նահապետ - Տառի մը անունը:
7. Խեղճ - Պղտոր գետի ձանձր մրուր:
8. Ձայնանիշ - Իսլամ կրօնաւոր:
9. Որովհետեւ - Ալներես, յայտնի:
10. Բոտոր - Միջերկրականեան երկիր:
11. Աւակերանի գիւղերէն - Մակալէլու:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵՑՔ

1. Անմահական գինի - Դահիճ:
2. Ստամոքսի խողովակ - Տարիք - Առատ:
3. Իրերայաջորդ գիրեր - Ամբողջ:
4. Տառի մը անունը - Հաւակնալի:
5. Աստուածային - Ֆրանսական քաղաք:
6. Մշակուած հող - Ծագում, գոյացում:
7. Տնային գոյքեր - Մէկ հատիկ:
8. Իգական օտար անուն - Ցուցական ածական:
9. Կենդանական սեռ - Ստացական ածական - Արական անուն:
10. Անաստաս Ա. կաթողիկոսի ծննդավայրը - Հազար ու մէկ եկեղեցիներու քաղաքը:
11. Բանուի ընկեր:

Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ

ՍՈՒՏՈՔՈՒ

	2			8			7	
4								1
				5	7			
1		8	2		9			
						8	6	
		2	7					4
				4		6		3
	5					7		
3		1			5			

Հորիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերով եւ սիմետրիորեն (9x9) կազմուած գեղագրութիւնը բաղկացած է իւրաքանչիւրը 9 քառակուսի հաշուող 9 բաժիններէ (3x3): Բացառութեան սկզբունքին կիրառումով իւրաքանչիւր քառակուսիի մէջ թուանշան մը գտնելով՝ այնպէս, որ հորիզոնական իւրաքանչիւր շարք, ուղղահայեաց իւրաքանչիւր սիմետրիկ եւ 9 քառակուսիներից իւրաքանչիւր բաժին ունենայ 1էն 9 թուանշանները՝ իւրաքանչիւր թուանշան միայն մէկ անգամ գործածուելու պայմանով: Այլ խօսքով՝ ո՛չ մէկ պատահական արտօրինակ է թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիմետրիկ եւ բաժիններ մէջ: Սկսելու համար՝ կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներուն մէջ զետեղուած են:

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՆՑԻ ԽԱՉԲԱՌԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ

1	5	8	4	3	7	9	6	2
9	3	6	2	8	5	1	4	7
4	7	2	6	1	9	5	3	8
6	2	9	3	7	8	4	1	5
7	4	1	9	5	2	6	8	3
3	8	5	1	4	6	2	7	9
5	1	7	8	2	4	3	9	6
8	6	3	5	9	1	7	2	4
2	9	4	7	6	3	8	5	1

ԱՅՍՕՐ՝ «ՎԱՆԱՅ ՁԱՅՆ»-ԷՆ

Radio Voice of Van - Վանայ Ձայն FM: 94.7 եւ 95 MHz

7.00- Քայլերգներ / Առաւօտ լուսոյ
7.03- Բարի լոյս
7.15- Հանդարտ երգեր
7.30- «Երկու բարեւ»
8.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
9.00- «Երկու բարեւ»
10.00- Ժողովրդային երգեր
10.30- Հայկական աշխարհի լուրեր (ուղիղ՝ դիմատետրով)
10.45- Նոր երգեր
11.00- «Հայեացք Երեւանից». Վահագն Զաքարեանի հետ **(ուղիղ՝ դիմատետրով)**
11.30- Ազնաւուրի երգերու հայերէն կատարումներ
12.00- Ռատիօ-թատրոն
12.20- Հայկական թանկոյի երգեր
1.00- Ազգային-հայրենասիրական երգեր
1.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
2.00- «Յիշատակելիները» (Ցրօնքցի Շուշան)
2.05- Յեղափոխական երգեր
3.00- «Քըլ եոմ պիոյմու». հիւր՝ Յակոբ Բագրատունի **(ուղիղ՝ դիմատետրով)**
4.00- «Ժունտի»
4.30- Արաբերէն երգեր
5.00- «Վանայ Ձայն»-ը երեկոյեան
5.05- «Դիմանկար». հիւր՝ Զաքար Քէշիշեան **(ուղիղ՝ դիմատետրով)**
5.30- Խանդավառ երգեր
6.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
6.50- Սփիւռքահայ սիրուած երգեր
7.30- Աշուղական երգերու արդի կատարումներ
8.00- Օրուան երգիչ (Ռազմիկ Պաղտասարեան)
8.30- «Կենաց ծառ» (Մովսէս Ծիրանիի հետ)
9.15- Հայրենի սիրուած երգեր
9.30- Հայկական աշխարհի լուրեր (կրկ.)
9.45- Եղանակներ
10.00- Չուգերգներ
11.00- Ֆրանսական երեկոյ
12.00- Յիշատակելիները / Յեղափոխական երգեր
2.00- Արդի մշակումով ժողովրդային երգեր
3.00- Կրկնութիւններ
4.45- Հայերէն այլազան երգեր
6.00- Հանդարտ երաժշտութիւն

«ՖԻՖՓՐՕ 11»

ՔԷՅՆ ԴՈՒՐՍ ՄՆԱՑ ԽՈՐՀՐԴԱՆՇԱԿԱՆ ԿԱԶՄԷՆ

Արհեստավարժ ֆութպոլիստներու միութեան միջազգային ֆետերասիոնը՝ **«Ֆիֆփրօ»** հրապարակեց 2026-ի խորհրդանշական հաւաքականին մէջ ընդգրկուած խաղացողներու անուանացանկը:

Լաւագոյններու կազմը ընտրուած է 73 երկրի շուրջ 20 հազար արհեստավարժ ֆութպոլիստներու քուէարկութեան հիմամբ:

Այս տարուան խումբին մաս կը կազմեն մէկ բերդապահ, երեք յետսապահներ, երեք միջնապահներ եւ չորս յառաջապահներ:

Ուշագրաւ է, որ աշխարհի լաւագոյն ֆութպոլիստ ճանչցուած եւ ոսկիէ գնդակին արժանացած Հերի Քէյն մաս չկազմեց այս խումբին:

Ոսկիէ գնդակի (**«Պալոն տ'օր»**) 8 անգամ տիտղոսակիր Լիոնել Մեսսի 18-րդ անգամ ըլլալով մաս կազմեց **«Ֆիֆփրօ»**-ի տարուան խորհրդանշական կազմին:

Շար.ը՝ էջ 8

«ԷՆ. ՊԻ. ԷՅ.»

«ՈՒԵՄՊԻ», ՏԷՅՎԻՍ, ՏՈՆՉԻՉ ԵՒ ՏԱԼԱՍԻ ՖԼԵԿ-ԸՐՎԻՆԿ ՁՈՅԳԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՓԱՅԼԻԼ

«Էն. Պի. Էյ.»-ի մրցումները շարունակուեցան երէկ, եւ անցեալ տարուան փոխախոյեան Սան Անթոնիօ Սփըրզ իր յաջորդական 9-րդ յաղթանակը արձանագրեց՝ 122-96 արդիւնքով յաղթելէ ետք Ֆինիքս Սանզին, այս վերջինիս դաշտին վրայ, Արիզոնայի մէջ:

Ֆրանսացի **սենթըր** Վիքթոր Ուեմպանեմա 40 կէտ, 11 ռիպաունտ եւ 9 պլոք կատարեց՝ անգամ մը եւս փայլուն ելոյթ մը ցուցաբերելով: Տեւըն Պուքըր եղաւ Ֆինիքսի լաւագոյն մարզիկը՝ նշանակելով 32 կէտ:

Հետաքրքրական մրցումի մը ընթացքին, Հիուսթըն Ռոքեթց երկու պարտութիւններէ ետք կրցաւ 110-100 արդիւնքով յաղթել Տենվըր Նակեթցին: Քեւըն Տիւրենթ (23 կէտ եւ 12 ռիպաունտ) եւ Ալփերեն Շենկիւն (20 կէտ եւ 11 ռիպաունտ) փայլուն ելոյթ ունեցան ի նպաստ Հիուսթընի, մինչ Ժամալ Մարէյ 38 կէտ նշանակեց ի նպաստ Նակեթցի, որուն սերպ աստղը 1 էսիսթով ետ մնաց **թրիփըլ տապըլէ** մը: Նիքոլա Եոքիչ 25 կէտ, 16 ռիպաունտ եւ 9 էսիսթ ձեռք ձգեց:

Շար.ը՝ էջ 8

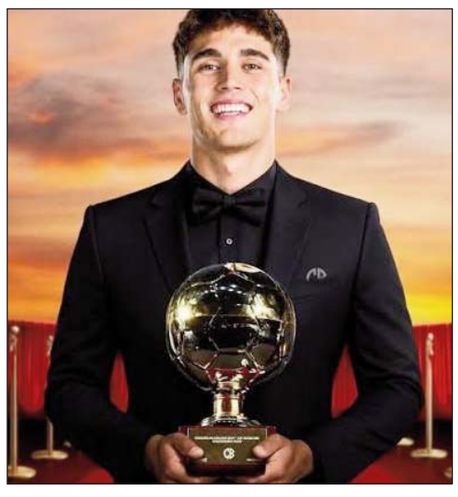
ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ ՄԷՋ ԹՐԻՊԻՒՆԸ ՓՈՒԼ ԵԿԱՒ

Նորվեկիոյ ֆութպոլի ախոյեանութեան բարձրագոյն դասակարգի 26-րդ հանգրուանի գծով մրցումի մը ընթացքին սարսափելի միջադէպ մը պատահեցաւ:

Շար.ը՝ էջ 8

ՓԱՈՒ ՔՈՒՊԱՐՍԻ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱՒ 2026-Ի *«ԿՈԼՏԸՆ ՊՈՅ»*-Ը

Պարսելոնայի 19 տարեկան յետսապահ Փաու Քուպարսի ընտրուեցաւ Եւրոպայի տարուան լաւագոյն երիտասարդ ֆութպոլիստ՝ արժանանալով հեղինակաւոր **«Կոլտըն Պոյ»** մրցանակին:

Այս մասին յայտնեց մրցանակաբաշխութեան մամլոյ ծառայութիւնը: Այս տարեշրջանին Քուպարսի քաթալաններու ակումբին հետ 9 ելոյթներու մասնակցած է եւ 2 էսիսթ կատարած: Յետսապահ Քուպարսի մասնակցած է նաեւ «Չեմփիընզ լիկ»-ի 4 մրցումներու: Բացի այս բոլորէն, ան Սպանիոյ հաւաքականին հետ դարձած էր 2026-ի աշխարհի ախոյեան:

Նշենք, որ անցեալ տարի այս մրցանակին արժանացած էր ֆրանսացի յառաջապահ Տեզիրէ Տուէ (Փարիզ Սեն Ժերմեն), իսկ 2 տարի առաջ Պարսելոնայէն այլ ծայրի յառաջապահ մը՝ Լամին Եամալ արժանացած էր նոյն մրցանակին:

ԵՒՐՕ 2027-Ի ՁՅՈՒՄԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

ԱՅՍՕՐ՝ ՖՐԱՆՍԱ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Այսօր կը սկսին Եւրոպայի պատանիներու (17 տարեկանէն վար) ֆութպոլի 2027-ի ախոյեանութեան (Եուրօ) զտումի մրցումները:

Երեւանի եւ Աբովեանի մէջ տեղի պիտի ունենան Հայաստանի պատանիներու մրցումները, անոնք պիտի մրցին Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Լիւքսամպուրկի դէմ:

Հայաստանի հաւաքականի երեք մրցումներն ալ տեղի պիտի ունենան Երեւանի Աւան վարչական շրջանին մէջ գտնուող Հայաստանի ֆութպոլի ֆետերասիոնի ակադեմիայի մարզադաշտին վրայ: Խմբակի միւս մրցումները տեղի պիտի ունենան Աբովեանի քաղաքային մարզադաշտին վրայ:

Շար.ը՝ էջ 8

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ «ՎՐԷԺ»-Ի ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ...

Հայ ըմբիշներ Սամուէլ Տէրտէրեան, Հայկ Խլոյեան, Գասպար Տէրտէրեան եւ Տիգրան Մինասեան յաղթանակներ արձանագրեցին ըմբշամարտի Գերմանիոյ «Պունտըսլիկա»-ի 8-րդ շաբթուան մրցումներուն:

Առանձնայատուկ ուշադրութեան կեդրոն դարձած էր Սամուէլ Տէրտէրեանի եւ վրացի Անրի Փութքարաձէի գօտեմարտը, մինչեւ 80 քգ կշիռի մրցումներուն: Տէրտէրեան 9-2 արդիւնքով վստահ յաղթանակ արձանագրեց իր մրցակիցին դէմ, վերջերս մինչեւ 23 տարեկաններու աշխարհի ախոյեանութեան մրցումներուն պարտուելէ ետք անկէ: Ան այսպիսով իր կրած պարտութեան «վրէժ»-ը լուծեց:

Մեծ յաղթանակներ արձանագրեցին Հայկ Խլոյեան եւ Տիգրան Մինասեան: Խլոյեան մինչեւ 98 քգ կշիռի մրցումներուն 19-4 արդիւնքով յաղթեց Ֆին Վալթերի Լաթվալային, իսկ Մինասեան մինչեւ 61 քգ կշիռի մրցումներուն յաղթեց գերմանացի Լարս Կեսթերնեխին՝ 16-0 արդիւնքով: Գասպար Տէրտէրեան մինչեւ 75 քգ կշիռի մրցումներուն 4-0 արդիւնքով յաղթեց գերմանացի Էրիք Վակներին:

ՍԱՄՊՕ

ԱԶԱՏԵԱՆԻ ԱՐԾԱԹ ԵՒ ԺԻԿԱԼՈՎԱՅԻ ՊՐՈՆԶ ՄԵՏԱԼՆԵՐԸ

Հայաստանի Սամպոյի հաւաքականը Թաշքենտի մէջ տեղի ունեցած Սամպոյի աշխարհի ախոյեանութիւնը աւարտեց երկու մետալներով:

Գէորգ Ազատեան դարձաւ արծաթ մետալակիր, իսկ Եքաթերինա Ժիքալովա պրոնզ մետալակիր ախոյեանութեան վերջին օրուան մրցումներուն:

Մարտական Սամպոյի մինչեւ 79 քգ կշիռի մրցումներուն, Գէորգ Ազատեան 4 յաղթանակներ արձանագրեց յաջորդաբար Ղազախստանի, Մաւրիտանիոյ, Վրաստանի եւ Տաճիկիստանի մրցակիցներուն դէմ: Աւարտականին հայ մարտիկը 3-2 արդիւնքով բաւական դժուար պարտութիւն կրեց ռուս Ասլանբէկ Կոճայեւէն եւ դարձաւ փոխախոյեան:

Աղջկանց մարտական սամպոյի մինչեւ 80 քգ կշիռի մրցումներուն, Եքաթերինա Ժիկալովա յաղթեց Ֆիլիփեան կղզիներու ներկայացուցիչին, բայց կիսաւարտականին պարտուեցաւ Ղազախստանի ներկայացուցիչէն:

Մարզական սամպոյի մինչեւ 71 քգ կշիռի մրցումներուն Արամ Աղաչանեան յաղթեց Սուրիոյ եւ Ազըրպէյճանի իր մրցակիցներուն, բայց քառորդ աւարտականին պարտուեցաւ իր ռուս մրցակիցէն եւ դուրս մնաց:

Մինչեւ 98 քգ կշիռի մրցումներուն Արսէն Հայրապետեան առաջին մրցումէն պարտութիւն կրեց Ազրպէյճանի իր մրցակիցէն եւ դուրս մնաց:

Մարտական սամպոյի 98 քիլոկրամէն աւելի կշիռի մրցումներուն, Մխիթար Թէմուրեան յաղթեց վրացի մարզիկին, ապա պարտութիւն կրեց Ֆրանսացի մրցակիցէն եւ դուրս մնաց:

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՕՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

ՍՈՒՐԷՆ ԿԱՏՎԱԼԵԱՆ ՀԱՍԱՒ ԿԻՍԱԻԱՐՏԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ՄԵՏԱԼ ԱՊԱՀՈՎԵՑ

Հայ բռնցքամարտիկ Սուրէն Կատվալեան Տաքարի մէջ (Սենեկալ) տեղի ունեցող 2026-ի պատանեկան Ողիմպիական խաղերուն ապահովեց առնուազն պրոնզէ մետալ, քառորդ աւարտականին յաղթանակ տանելէ ետք բռնցքամարտի 65 քգ կշիռի մրցումներուն:

Արդարեւ, Սուրէն Կատվալեան, որ կը մրցի եգիպտացի Ֆահտ Ուազիրի դէմ, բաւական կարեւոր եւ դիւրին յաղթանակ մը տարաւ՝ հիմնական ժամկետէն առաջ յաղթելով իր մրցակիցին:

Ան այսօր աւարտականի տոմսին համար պիտի մրցի ճափոնցի Քենսին Սաքունոյի դէմ, որ իր կարգին դուրս ձգած էր Տաճիկիստանի իր մրցակիցը:

Հայաստանի այլ ներկայացուցիչ մը՝ Դաւիթ Գրիգորեան, թայ քուանտոյի մրցումներուն (55 քգ) իր առաջին մրցումին 2-0 արդիւնքով պարտութիւն կրեց Ուզպեքիստանի ներկայացուցիչէն եւ դուրս մնաց:

ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒՍ ՀՐԱՒԻՐՈՒԵՑԱՒ ԼԱԹՎԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՒՄԲ

Լաթվիոյ հաւաքականը հրապարակեց Հայաստանի եւ Մոնթենեկրոյի դէմ նոյեմբեր ամսուան հանդիպումներու կազմը: 25 ֆութպոլիստներու ցանկին մէջ անգամ մը եւս ընդգրկուած է շուէտական Նորչոփինկ խումբի տարեկան ծայրի յառաջապահ Ալպերթ Ալեքսանեան:

Ալեքսանեան հաւաքականի յառաջիկայ մրցումներուն կը մօտենայ լաւ մակարդակով, մանաւանդ որ ան վերջերս բաւական լաւ ելոյթներ կ'ունենայ Շուէտի մէջ, ուր Նորչոփինկի վերջին 5 մրցումներուն 4 կոլ նշանակած է եւ 2 էսիսթ կատարած:

Նշենք, որ Ալեքսանեան Լաթվիոյ ազգային խումբին հետ իր առաջին ելոյթը ունեցած էր Հայաստանի դէմ: Այդ օրը մարզադաշտին մէջ անոր աջակցած էին Հայաստանի մէջ բնակող իր հարազատները:

ՍՏԵՓԱՆԱԻԱՆԻ ՀԱՄԱՅՆՔԱՊԵՏԻ...

Շարունակուած Ա. էջէն

Հակափտածութեան կոմիտէն յայտարարած էր, թէ թեկնածուն եւ անոր խմբակիցները ընտրակաշառք բաժնած են տասնեակ մը ընտրողներու, իսկ եւս 30-ի համար ցուցակներն ու գումարը «ծրարուած-պատրաստ» էին: Գէորգեան մեղադրանքը չէր ընդուներ:

Օրեր առաջ ազգային օրակարգի շուրջ համախմբուած ընդդիմադիր քաղաքական կուսակցութիւնները Գէորգեանի մահուան առիթով հրապարակեցին միասնական յայտարարութիւն մը, որուն մէջ նշեցին.

«Կալանավայրում մահացել է «Ուժեղ Հայաստան» կուսակցութեան՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրութիւններում Ստեփանաւան խոշորացուած համայնքի ղեկավարի թեկնածու Արսէն Գէորգեանը:

Արսէն Գէորգեանը Նիկոլ Փաշինեանի իշխանութեան օրօք սանձազերծած քաղաքական հետապնդումների, ակնյայտ ոչ իրաւաչափ խափանման միջոցի եւ նպատակային վարկաբեկման արշաւի հերթական զոհն է:

Այս ողբերգութիւնը վկայում է սարսափելի իրողութեան մասին. մարդը եւ նրա արժանապատւութիւնը վաղուց արդէն բացարձակ արժէք չեն Հայաստանում, իսկ ընդդիմադիր գործիչների նկատմամբ կալանքը որպէս ճնշման միջոց կիրառելը դարձել է հաշուեյարդարի գործիք:

Արսէն Գէորգեանի մահուան ամբողջ պատասխանատուութիւնը կրում են իշխող ուժը եւ նրա ապօրինի հրահանգները դակող իրաւական համակարգի ներկայացուցիչները:

- Խստագոյնս դատապարտում ենք նման ողբերգական հետեւանքներ ծնող քաղաքական հաշուեյարդարի մթնոլորտը:

- Կոչ ենք անում բոլոր քաղաքական դերակատարներին եւ հասարակական ուժերին՝ անվերապահօրէն դատապարտել այս դէպքը:

- Կոչ ենք անում միջազգային բոլոր կառոյցներին եւ դիւանագիտական ներկայացուցչութիւններին՝ յստակ գնահատական տալ Հայաստանում մարդու իրաւունքների զանգուածային ոտնահարմանն ու կեանք արժեցող քաղաքական հետապնդումների փորձառութեան:

Այս ողբերգութիւնը վերահաստատեց ժողովրդավարական ազատութիւնների եւ իրաւունքների վերականգնման հրամայականը: Արսէն Գէորգեանի յիշատակը պարտաւորեցնում է մեզ մինչեւ վերջ պայքարել Հայաստանում մարդու իրաւունքների, արժանապատուութեան եւ օրէնքի գերակայութեան հաստատման համար»:

ԱՊՈՒ ՏԱՊԻԻ ՄԷՋ . . .

Շարունակուած Ա. էջէն

Հանդիպումէն ետք Միացեալ Նահանգներն ու եւրոպական պետութիւնները միացեալ հաղորդագրութիւն մը հրապարակելով իրենց յանձնառութիւնը յայտնեցին «յետպատերազմեան փուլին մէջ եւրոպական ուժեղ ու կայուն անվտանգութեան հաստատման նկատմամբ»:

Անոնք իրենց հաղորդագրութեան մէջ շեշտեցին. «Ուքրանիոյ պատերազմին վերջ տուող որեւէ համաձայնութիւն պէտք է յարգէ անոր հողային ամբողջականութիւնը, անոր գերիշխանութեան ու հողերու ապահովութեան պահպանման ծիրին մէջ»:

«Մասնակիցները իրենց հասարակաց յանձնառութիւնը յայտնեցին պատերազմէն ետք եւրոպական ուժեղ անվտանգութեան ճարտարապետութեան եւ կարգաւորումներուն նկատմամբ, ինչպէս նաեւ յստակօրէն նշեցին, որ ուժեղ ՕԹԱՆ-ը պիտի մնայ կարեւորագոյնը եւրատլանտեան ընդհանուր պաշտպանութեան համար», նշեց հաղորդագրութիւնը:

Քրեմլինի բանբեր Տմիթրի Փեսքով նախապէս յայտարարած էր, որ Ապու Տապիի մէջ բանակցութիւնները պիտի անդրադառնան ապահովական երաշխիքներու թղթածարին:

Ամերիկացի պատուիրակ Ճարետ Քուշներ երէկ Ապու Տապիէն կոչ ուղղեց՝ մշակելու Ուքրանիոյ, Ռուսիոյ եւ Եւրոպայի ապահովական նոր շրջագիծ մը, որ խաղաղութեան հաստատումը կ՚երաշխաւորէ:

«Կը յուսամ, որ այս օրը միայն երկու երկիրներուն միջեւ հարցերու եւ պատերազմին վերջ տալու ձեւին շուրջ քննարկումով չսահմանափակուի, այլ նաեւ անդրադառնայ, թէ ինչպէ՛ս կրնանք Ուքրանիոյ, Ռուսիոյ եւ Եւրոպայի միջեւ հաստատել ապահովական ամուր յարաբերութիւններ՝ նոր ծիր ստեղծելու եւ ոչ թէ պարզապէս պատերազմը աւարտելու, եւ տասնամեակներու, եթէ ոչ դարերու խաղաղութիւն ապահովելու համար», նշեց Քուշներ:

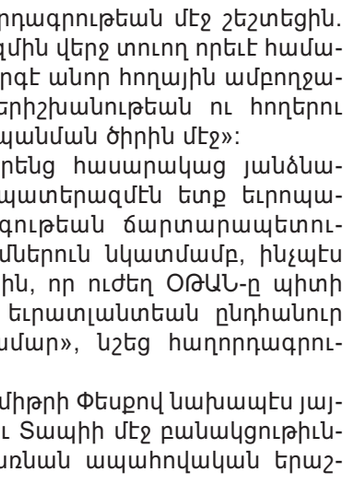
ՍՏԱՑԱՆՔ

«ՀԱՍՑԷՆ՝ ՊՈՒՐԾ ՀԱՄՈՒՏ, ԿԻԼԻԿԻԱ ԹԱՂ»

Հեղինակ՝
ՅԱԿՈԲ ԱՅՆԹԱՊԼԵԱՆ

Տպարան
Ձաւէն եւ որդիք

Պէյրութ, 2026

ԼԱՒՐՈՎ. «ՀԱՊԿ-Ի ԴՈՒՌԸ . . . »

Շարունակուած Ա. էջէն

«Ինծի կը թուի, թէ երբ Նիկոլ Փաշինեանը կ՚ըսէ. «Ես, ի հարկէ, կ՚երթամ Եւրոպական Միութիւն, ինձմէ հանրաքուէ կը պահանջեն, որպէսզի հայ ժողովուրդը ընտրէ, թէ ո՛ւր իրեն համար աւելի լաւ է՝ Եւրասիական տնտեսական միութե՞ն մէջ, թէ՞ Եւրոպական Միութեան, ես այդ ընտրութիւնը կ՚ընեմ, երբ պաշտօնապէս դիմում ներկայացնեմ եւ ինծի ատոր պատասխանեն», ատիկա արդէն ընտրութիւն պիտի չըլլայ, ատիկա ժողովուրդը պիտի կանգնեցնէ կատարուած իրողութեան առջեւ», նշած է ռուսական դիւանագիտութեան պետը:

Անոր համաձայն, մօտաւորապէս նոյն տրամաբանութիւնը կը նկատուի ՀԱՊԿ-ի առնչութեամբ, երբ Երեւան կը յայտարարէ, թէ կազմակերպութիւնը այլեւս չի համապատասխաներ երկրի շահերուն, որովհետեւ չ՚ապահովեր անվտանգութեան ոլորտին մէջ Հայաստանի կարիքները: Սակայն եթէ այդպէս է, ուրեմն պէտք է դուրս գալ: Սակայն եթէ կ՚ուզեն, որ մենք Հայաստանը վտարենք, մենք ատիկա պիտի չընենք»:

Լաւրով լրագրողներուն ալ յայտնեց, որ Հայաստանը ԵԱՏՄ-էն եւ ՀԱՊԿ-էն դուրս գալու պաշտօնական դիմում չէ ներկայացուցած:

ԼԵՊԵՏԵՒ. «ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՉԷ ԾԱՆՈՒՑԱԾ . . . »

Շարունակուած Ա. էջէն

Ան հոկտեմբեր 2025-ին Տուշանպէի մէջ ԱՊՀ-ի վեհաժողովի ընթացքին իր խօսքին մէջ Փաշինեան ըսած էր. «ԹՐԻՓՓ-ը նոր կարելիութիւններ կը բանայ նաեւ ԱՊՀ-ի անդամ երկիրներուն համար»:

Նշենք, որ երէկ Մոսկուայի մէջ ընթացք առաւ ՀԱՊԿ-ի պաշտպանութեան ու արտաքին գործոց նախարարներու եւ ազգային անվտանգութեան քարտուղարներու նիստը, որուն Հայաստան չի մասնակցիր:

Այսօր Մոսկուայի մէջ պիտի գումարուի ՀԱՊԿ-ի վեհաժողովը: Անցեալ շաբաթ կազմակերպութեան ընդհանուր քարտուղարը յայտնած էր, որ Ռուսիան ներկայացուցած է որոշումի նախագիծ ՀԱՊԿ-ի մէջ ձայնի, բաժնեմասային պաշտօններու մէջ առաջադրումներ կատարելու Հայաստանի իրաւունքը դադրեցնելու վերաբերեալ:

ՌՈՒՊԻՕ ՖԻՆԻԼ-Ի ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԵԱՆ . . .

Շարունակուած 2-րդ էջէն

Ան նշեց, որ հանդիպումի ընթացքին շեշտուած է կարեւորութիւնը երկու կողմերուն վստահութիւնը վայելող ստուգման համակարգի մը ներկայութեան՝ երաշխաւորելու համար անոնց-մէ իւրաքանչիւրին համաձայնութիւններու հիմամբ ստանձնած խոստումներու կատարումը:

Ռուպիօ աւելցուց, որ այդ համակարգի բնոյթին շուրջ կարգ մը գաղափարներու քննարկում տեղի ունեցած է, սակայն մանրամասնութիւնները զգայուն են, եւ կարելի չէ ներկայիս հրապարակել զանոնք, որովհետեւ անոնք կարիքը ունին լիբանանեան եւ իսրայէլեան կողմերուն հաւանութեան:

Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարը յայտնեց, որ նկատի ունենալով, որ ՖԻՆԻԼ-ի առաքելութեան աւարտը մօտեցած է, անիկա կրնայ փոխարինուիլ մէկ այլ **մեքանիզմով** մը, որ նոյն դերակատարութիւնը կը կատարէ՝ նշելով, որ հիմնական նպատակը համաձայնութիւններու յարգումը ստուգելու համար գետնի վրայ գոյութիւնն է վստահութիւն վայելող կողմի մը, որ անպայման զինուորական բնոյթ պէտք չէ ունենայ:

Ռուպիօ շեշտեց, որ Միացեալ Նահանգներ ատիկա իրագործելու կարգ մը գաղափարներ ունին, եւ իրենց կարծիքով՝ Ֆրանսան կրնայ այդ առընչութեամբ օժանդակ դերակատարութիւն ունենալ:

ՊԱՍԻԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՈՒՆԻՆ . . .

Շարունակուած 2-րդ էջէն

«Առաջարկը կը խօսի զինադադարի հաստատման փափաքի մասին, ապա տեւական հանդարտութեան հաստատման, հասնելով համապարփակ ու արդար խաղաղութեան: Սակայն անիկա իր պայմանները ունի, ուստի առաջարկը խաղաղութեան մեր փափաքը կը հաստատէ, սակայն առանց իսրայէլեան բռնագրաւումը յարաբերութիւններու բնականոնացման պարտադրման համար օգտագործելու», ըսաւ Ազգային ազատ հոսանք կուսակցութեան ղեկավարը:

«Պէտք է Լիբանանը զերծ կացուցել առանցքներու հակամարտութենէն ու պատերազմներէն, ուստի պէտք է տրամադրել միջազգային երաշխիքները, որոնք կրնան ընկերակցիլ պաշտպանական համաձայնութիւններու, զորս Լիբանան կը կնքէ իր պաշտպանութիւնը ապահովելու կարող պետութիւններու հետ», նշեց Պասիլ:

Այնուհետեւ Ազգային ազատ հոսանք կուսակցութեան ղեկավարը այցելեց Այն Թինէ, ուր հանդիպում ունեցաւ խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիի հետ:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐԾ ԼՈՒՐԵՐ

Շարունակուած 2-րդ էջէն

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Տիար» օրաթերթին. «Փարիզ միջին դիրք կը գրաւէ՝ մէկ կողմէ հաւանութիւն տալով Լիբանանի առաջարկին, որ Իսրայէլ պէտք է դէպի զինադադարի ծրագիր նահանջէ, իսկ միւս կողմէ՝ ընդունելով «մոխրագոյն գօտիի» մօտեցում՝ առաջարկելով կեանքի կոչել եւ ընդլայնել զինադադարը վերահսկելու համար ՄԱԿ-ի «Լիբանանի մէջ դիտորդական խումբ»-ի լիազօրութիւնները»:

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Լիբանան-Քաթար բանակցութիւնները լրջօրէն կը յառաջանան դէպի **թեքնիք** ու ֆինանսական մանրամասնութիւններու ամբողջացում՝ առ ի պատրաստութիւն բիւրեղացնելու համաձայնութիւն մը, որ քաթարեան ղեկավարութեան քաղաքական ուղղակի աջակցութիւնը կը ստանայ եւ հիմը կը դնէ երկու պետութիւններուն միջեւ ներդրումներու ամէնէն շատ կարիքը ունեցող լիբանանեան ոլորտներէն մէկուն մէջ գործակցութեան»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ». «Հակառակ Լիբանան-Քաթար ոգեւորութեան եւ ելեկտրականութեան թղթածրարի բանակցութիւններու արագ կշռոյթին, «Լեպանոն Ֆայլզ»-ի ստացած տեղեկութիւնները կը հաստատեն, որ համաձայնութիւնը յուսացուածին չափ արագ պիտի չըլլայ»:

● «ՆԱՀԱՐ» օրաթերթ. «Ընդհանուր դատախազ, դատաւոր Ահմետ Ռամի Հաժին այցելած Հըզպալլայի պատուիրակութիւնը անոր ըսաւ. «Քու պարտականութիւնդ օրէնքի կիրարկումն է եւ ոչ թէ կառավարութեան որոշումներու կիրարկումը, որովհետեւ Դիմադրութեան ու անոր զէնքին վերաբերեալ կառավարութեան որոշումները սահմանադրութեան խախտում են»:

● «ԱԽՊԱՐ» օրաթերթ. «Քաթարի վարչապետին Լիբանան վերջին այցելութեան ընթացքին անոր եւ Մուսթաքպալ հոսանքի փոխնախագահ Պահիա Հարիրիի միջեւ Պէյթ Ուասաթի մէջ հանդիպումը տեղի ունեցաւ Սաատ Հարիրիի խնդրանքով: Ան նոյն բանը նաեւ խնդրեց Պիլալ Էրտողանէն, որ մօտ օրէն Լիբանան պիտի այցելէ»:

● ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ նախարար Ամեր Պսաթ «Էլ.Պի.Սի.»-ին յայտնեց, թէ եկամուտը կը նահանջէ, իսկ ապրուստի ծախսը շուրջ 40 առ հարիւրով բարձրացած է շարք մը ազդակներու պատճառով, որոնցմէ են դրամատնային ոլորտին ստացած ցնցումը, արտերկրի լիբանանցիներու փոխանցումներուն շուրջ 15 առ հարիւրով նուազումն ու արտաքին օժանդակութիւններու նահանջը: Ան նշեց, որ գոյութիւն ունեցող թիւերը գիտական չեն, եւ նախարարութիւնը կը պատրաստէ վիճակագրութիւն մը, սակայն լիբանանցիներուն շուրջ 30 առ հարիւրը աղքատութեան նշաձողէն վար է, իսկ 20 առ հարիւրին վիճակը խոցելի է:

ՔԷՅՆ ԴՈՒՐՍ ՄՆԱՑ . . .

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Ստորեւ կը ներկայացնենք 11 մարզիկները.

ԲԵՐԴԱՊԱՀ.- Տաւիտ Միայա (Արսենալ, Սպանիա):

ՅԵՏՍԱՊԱՀՆԵՐ.- Փաու Քուպարսի (Պարսելոնա, Սպանիա), Աշրաֆ Հաքիմի (Փարիզ Սեն Ժերմեն, Մարոք), Նուսօ Մենտեշ (Փարիզ Սեն Ժերմեն, Փորթուգալ):

ՄԻՋՆԱՊԱՀՆԵՐ.- Ճուտ Պելինկհամ (Ռէալ Մատրիտ, Անգլիա), Ռոտրի (Մանչեսթըր Սիթի - Պարսելոնա, Սպանիա), Վիթինիա (Փարիզ Սեն Ժերմեն, Փորթուգալ):

ՅԱՌԱՋԱՊԱՀՆԵՐ.- Էրլինկ Հաալանտ (Մանչեսթըր Սիթի, Նորվեկիա), Քիլիան Էմպափէ (Ռէալ Մատրիտ, Ֆրանսա), Լիոնել Մեսսի (Ինթեր Մայեմի, Արժանթին), Լամին Եամալ (Պարսելոնա, Սպանիա):

«ՈՒԵՄՊԻ», ՏԷՅՎԻՍ . . .

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Անթոնի Տէյվիս 44 կէտ եւ 13 ռիպաունտ ձեռք ձգեց ի նպաստ Ուաշինկթըն Ուիզըրտծի, որ սակայն 111-122 արդիւնքով պարտուեցաւ Տիթրոյիթ Փիսթընզէն: Ճոն Քոլինզ 24 կէտ եւ 10 ռիպաունտ ձեռք ձգեց ի նպաստ Տիթրոյիթի, որ 7-րդ յաղթանակը արձանագրեց 10-րդ մրցումին:

Լոս Անճելըս Լէյքըրզ եւ Լուքա Տոնչիչ շարունակեցին իրենց յաջող ելոյթները, եւ սլովենիացի մարզիկը 2 ռիպաունտով միայն կորսնցուց թրիփըլ տապըլ մը: Տոնչիչ 32 կէտ եւ 10 էսիսթ ձեռք ձգեց Աթլանթա Հոքսի դէմ: Լէյքըրզի 10-րդ յաղթանակը Հոքսի դէմ էր՝ 124-114 արդիւնքով:

Տալաս Մեւրիքս 125-122 արդիւնքով պարտու- թեան մատնեց Ինտիանա Փէյսըրզը: Քուփըր Ֆլեկ - Քայրի Ըրվինկ զոյգը 78 կէտեր նշանակեցին արձանագրելով Տալասի 7-րդ յաղթանակը 11 մրցումներու ընթացքին: Քուփըր Ֆլեկ 43 կէտերու կողքին 10 ռիպաունտ ալ ձեռք ձգեց:

ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ ՄԷՋ . . .

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Արդարեւ, Թրոմսօ - Պոտօ Կլիմթ մրցումին սկիզբէն մօտ 41 վայրկեաններ անցած էին, եւ Պոտօ Կլիմթի համակիրներ տեղատարափ անձրեւին տակ կ՚երգէին իրենց պաշտած խումբի երգերը ցատկելով, երբ յանկարծ թրիպիւններէն մաս մը փուլ եկաւ:

Պոտօ Կլիմթի բերդապահ Նիքիթա Հայքին անմիջապէս նկատած էր պատահածը եւ շուտով լուր տուած իրաւարարին, որ կասեցուցած էր մրցումը:

Մրցումին դադրելէն ետք մարզիկները փոխադրուած են ապահով վայր, մինչ համակիրները իրենց կարգին փոխադրուած են աւելի ապահով վայր:

Մօտ 5 համակիրներ վիրաւորուած են, բայց բոլորն ալ լաւ վիճակի մէջ ըլլալով միայն մէկ համակիր հիւանդանոց փոխադրուած էր:

40 վայրկեան դադարէ ետք, մրցումը շարունակուած է, եւ Պոտօ Կլիմթի համակիրներ Թրոմսոյի յատկացուած թրիպիւններուն մէկ մասը գրաւած են: Մըրցումը շարունակուեցաւ եւ Պոտօ Կլիմթ 2-0 արդիւնքով կրցաւ յաղթել շնորհիւ Օլա Պրինիլտսենի տուալէին: Նշենք, որ Պոտօ Կլիմթի յառաջապահ Պրինիլտսեն դաշտ ներկայացած էր 35-րդ վայրկեանին (թրիպիւնը փլելէն 5 վայրկեան առաջ)՝ փոխարինելով Օլէ Պլոմպերկը, որ հիւանդանոց փոխադրուած էր Թրոմսոյի բերդապահին հետ զարնուելէ ետք:

Այս յաղթանակէն ետք, Պոտօ Կլիմթ 62 կէտերով մնաց պարագլուխի դիրքը գրաւող Վայքինկի ետին (կոլերու տարբերութեամբ), մինչ Թրոմսօ 40 կէտերով կը գրաւէ 6-րդ դիրքը:

ԱՅՍՕՐ՝ ՖՐԱՆՍԱ . . .

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Հայաստանի առաջին մրցակիցը պիտի ըլլայ Ֆրանսան, մրցումը տեղի պիտի ունենայ ժամը 13:00-ին, ապա ուրբաթ օր նոյն ժամուն Հայաստանի պատանիները պիտի մրցին Իտալիոյ դէմ, իսկ կիրակի ժամը 12:00-ին՝ Լիւքսամպուրկի դէմ:

Ստորեւ Հայաստանի հաւաքականի անդամները.

ԲԵՐԴԱՊԱՀՆԵՐ.- Սարգիս Պետրոսեան (Ակադեմիա), Գէորգ Ղազարեան (Ուրարտու) եւ Կարէն Ղազարեան (Ուրարտու):

ՅԵՏՍԱՊԱՀՆԵՐ.- Գոռ Մկրտչեան (Ակադեմիա), Էտկար Պետրոսեան (Ուրարտու), Ռոպերթ Յովակիմեան (Փիւնիկ), Հայկ Ասատրեան (Փիւնիկ), Արէն Բաբայեան (Արարատ-Արմենիա), Քոլին Մալինզ (Կալաքսի, Միացեալ Նահանգներ), Նարեկ Օսիպեան (Ռոտինա, Ռուսիա) եւ Արտեմ Խարթենեան (Փիւնիկ):

ՄԻՋՆԱՊԱՀՆԵՐ.- Գրիգոր Մխիթարեան (Ակադեմիա), Սամուէլ Պետրոսեան (Ուրարտու), Հրանդ Յովհաննիսեան (Ուրարտու), Բենիամին Բեգլարեան (Ուրարտու), Արման Սեխլեան (Ուրարտու), Սամուէլ Բեգլարեան (Փիւնիկ), Գրիգոր Յարութիւնեան (Փիւնիկ), Ալեքս Գասպարեան (Փիւնիկ), Էրիք Վուվունիկեան (Երեւանի Բանակայիններ) եւ Նելսոն Ասոյեան (Մարաեթ, Սպանիա):

ՅԱՌԱՋԱՊԱՀՆԵՐ.- Յակոբ Ղարիբեան (Ուրարտու) եւ Խաչատուր Գէորգեան (Փիւնիկ):

Կ՚ՈՒԶՈՒԻ

Վարպետ ոսկերիչ (սետեքեր), ադամանդաշար եւ մաթրիքսի վրայ աշխատող պաշտօնեաներու: Դիմել՝ հեռաձայնելով 03-207772 կամ 01-266514 թիւերուն: